

LO PEDRÍS

95

març 2024

www.lopedris.cat

Butlletí trimestral d'informació

VILAPLANA

Edita: Lo Pedrís

Coordinació

Montse Ferré Mestre
Josep M. Garcia Abelló (Pitxi)
Josep Huguet Mendizàbal
Hilari Juanpere Aixalà
Jordi Mariné Juanpere
Pep Mestre Anguera
Magda Montlleó Llauredó
Núria Pujals Cabré
Roser Queralt Mestre
Mei Salvat Salvat
Teresa Serra Ferré
Salvador Bota Mestre

Correcció

Antònia Farré Sanfeliu
Carme Maigí Canalda
Francesc Mariné Tost
Jordi Serra Ferré

Portada: Enric Ramon Guim i Domènech

www.lopedris.cat

Imprimeix: INDUGRAF OFFSET SA

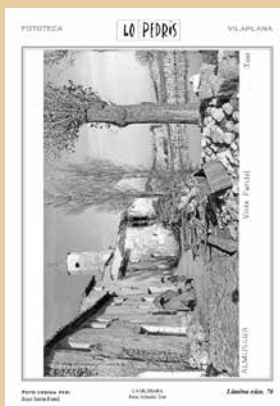
D.L. T-1553-2000

Tirada 500 exemplars / Preu: 3,00 €

Lo Pedrís és una publicació local que pretén dur la informació a tots els vilatans. Lo Pedrís no comparteix, necessàriament, totes les opinions que els col·laboradors manifesten en els seus articles.

Annex amb la revista:

LÀMINA
FOTOTECA
LO PEDRÍS
Núm. 70

LO PEDRÍS

EDITORIAL

La Redacció

Pagesia... trajecte final?

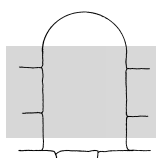
Hem sentit moltes vegades, algú, afirmar que... "El món s'acaba!" i altres, potser amb igual vehemència, respondre amb un menys pessimista... "Però, s'acaba bé!"

No cal ser un erudit per copsar l'estat del sector agrari i ramader català. I ara i aquí, el símil del degoteig que buida el ribell de pagesos que van deixant de ser-ho, amb la seca que patim, potser no és el més adequat, però identifica una situació real: la nostra pagesia s'acaba. I tot fa pensar que no s'acabarà gaire bé.

Podem pensar-hi més o menys, reunir-nos, associar-nos o manifestar-nos per protestar i resistir, però cal entendre que la força que manté viu el sector primari és la força de les persones que el conformen. I per mantenir en vida el malalt, i mirar de curar-lo definitivament, cal que hi col·laborem tots.

I com ho podem aconseguir? Doncs, fent força, naltros també. Començant per deixar d'adquirir productes fora de temporada, redescobrint les receptes de tota la vida (les de l'àvia), seguint el quilòmetre zero (o el centímetre zero) en els productes que consumim habitualment: menjant avellanes, fent menjablanc amb les nostres ametlles i bevent vi de les nostres vinyes.

Només així, si el món s'ha d'acabar, potser sí que s'acabarà bé!

SUMARI

EDITORIAL Pagesia... trajecte final?	2
ENTREVISTEM a Marta Rodon, en versió viatgera / A VEURE SI SAPS ON ÉS? ...	3 - 6
RUTES PER CAMINAR: El racó d'en Marc i la Foradada de l'Airosa	7
VA DE CINE: Guardons de Cinema / PULSÒMETRE	8 - 10
LLENGUA: La mort secreta de les paraules	11
MEMÒRIA HISTÒRICA: Portes de la memòria	12 - 13
HISTÒRIA: Palmira Jaquetti, la força de l'esperit	14 - 16
LO PEDRÍS PEL MÓN / Fe d'errates	17
HOMENATGES: Homenatge a Salvador Sabater	18 - 19
VALL SOSTENIBLE: Manifest en suport a la pagesia	20
MÚSICA: Música per a gent exquísida	21
AJUNTAMENT: Mercat de Nadal / MARATÓ / AJUNTAMENT: Consum d'aigua ...	22 - 23
AJUNTAMENT: Celebració del 8M de 2024, a Vilaplana	24 - 26
IGUALTAT I FEMINISMES: Dones rurals. Dones del Camp de Tarragona	27
MEDI AMBIENT: La vespa asiàtica (Erradicació controlada/Experiència personal).	28 - 31
MASOS I CASES DE LA MUSSARA: Cal Po / Cal Rafael	32 - 33
LA FRESCA: La Pluja / GENT GRAN: El deteriorament cognitiu en la vellesa ...	34 - 37
LA CUINA DE CASA: Amanida de taronja i Arròs amb costella / PASSATEMPS	38 - 39

VILAPLANA

Entrevistem a

Mei Salvat Salvat

La visito a casa seva. Ha encès el foc i ens acompanya el Cian, relaxat a la catifa. Li he demanat de fer aquesta entrevista perquè penso que es una persona feta d'una pasta especial i volia saber què la porta a viatjar. Anem conversant mentre prepara un te i explica que a l'Àfrica si et diuen anem a fer un te, no saps mai el temps que pot durar.

— Quin és el primer viatge que recordes?

Des que era petita, sempre m'ha agradat molt anar a tot arreu, dormir a casa dels altres... Sense que em mal interpreti ningú perquè jo a casa hi estava i hi estic molt bé, només volia ser fora de casa. Amb sis i set anys, ja anava de colònies vint-i-un dies per tot Espanya amb la "Sección Femenina", i en tinc molt bons records. Recordo el viatge de final de curs de 8è d'EGB. Vam anar tota la classe a Roma vuit dies. Ens portava un mestre, que en aquell temps encara era capellà, i que es coneixia la ciutat molt bé. Ens va fer de cicerone i ho vam visitar tot: el Vaticà, el Coliseu... I des de llavors podria dir que em va començar el "cuquet" de viatjar. Per a mi viatjar és una necessitat. Sovint penso on puc anar, ja sigui lluny o a prop, tot m'agrada i no em fa res repetir, doncs sempre es veuen coses noves.

MARÇ 2024

MARTA RODON, en versió viatgera

— A l'Àfrica hi has anat moltes vegades? Què hi trobes?

Tantes com he pogut i sobretot el que hi trobo és la seva gent... El que m'agrada més d'allà és l'hospitalitat dels africans. Són oberts, festius, d'estar al carrer sense cap pressa per res. Viuen el moment present. No pensen "d'aquí a dues hores, què faré?". Més aviat és "vivim ara perquè d'aquí a dues hores no ho ha vist ningú."

Els països africans on he estat són molt semblants quant al paisatge i la gent, però cadascun té alguna cosa en particular que t'atrapa i que te'l fa diferent dels altres. Sempre m'ha fascinat el paisatge d'aquests països, tot i haver-hi anat en època seca, perquè és quan tinc les vacances de Nadal. De fet, el paisatge és la seva gent.

— I tu ara també vius així una mica?

No! És impossible. Potser quan tornes d'allà estàs una temporada tocat per aquella forma de viure i pensar tan diferent de la nostra. Però el ritme de vida estressant que portem aquí no et permet viure com ho fan ells i ràpid has de tornar al món on vius.

Tot i que d'un dels primers viatges que vam fer, sí que vam estar temps a refer-nos. Érem molt joves. Viure dos mesos al Senegal ens va marcar molt i molt. Vam conèixer a la Medina de Dakar amb gent autòctona d'allà i ens passàvem el dia i la nit junts. Va ser una gran experiència, molt diferent del nostre dia a dia. Recordo aquells carrers de la Medina de nit passejant sense fanals ni cap il·luminació i només veiem si s'acostava

ENTREVISTA

alguna persona pel blanc de les dents o per la brasa encesa del *pitillo*. Eren tan foscos que es confonien amb la nit.

El que costa al principi a l'Àfrica, és això, baixar el ritme i si això no ho aconsegueixes, t'ho pots passar realment malament. Per exemple, si vols agafar un autobús, has d'anar a la parada de bon matí i allí hi trobes un munt de gent disposada a agafar un transport. La furgoneta que va a la teva destinació no sortirà fins a estar plena, llavors pots marxar. Pot ser que estiguis de sort i sigui de seguida, com que t'hagis d'esperar tot el matí. Si això et posa frenètic, no vagis a l'Àfrica.

Molta gent em pregunta què hi vaig a veure a l'Àfrica. I jo els dic que a veure-les passar.

— Com és el paisatge?

La part oest, que és la que jo he visitat més, no és gaire espectacular. Hi domina el desert i la sabana. El desert és al·lucinant. No és només la imatge que tenim de les dunes, les pedres i la minsa vegetació. Hi ha molts tipus d'arena i el color que agafa amb els rajos del sol l'està fent canviar contínuament. Pots veure l'arena del desert taronja, quan surt el sol; durant el dia és d'un color tan clar que t'enlluerna i al capvespre tornes a veure moltes tonalitats de vermells, taronges... El paisatge sempre és el mateix, però al llarg del dia va canviant. I a la nit les estrelles, que no només les tens allà dalt, sinó que t'envolten formant una cúpula, i, al teu voltant, el desert s'omple de fogueres rodejades

de beduïns, que s'asseuen a xerrar i contemplar les estrelles.

— Et decantes alguna vegada pel viatge organitzat?

Només si tinc 10 o 15 dies agafo un viatge organitzat i acostuma a ser al tercer món, ja que en aquests països tot acostuma a ser lent i de vegades et

trobes amb dificultats si no coneixes el funcionament del país. D'altra banda, no es perd temps buscant allotjament i sempre tens el transport a la porta esperant-te per poder veure més coses. Si vas pel teu compte, necessites molt més temps.

— Quines preferències de destinacions tens?

Quan vaig sola acostumo a anar a l'Àfrica. Amb el Pitxi, fem un altre tipus de viatge. Acostumem a anar per Europa. M'agrada veure les ciutats, però són llocs molt globalitzats. També ens atrauen els paisatges, la natura amb boscos i llocs plens d'aigua per on caminar que és una altra cosa que ens ve molt de gust fer.

— Alguns viatges que recordis especialment?

Amb el Joan, vam estar tot un mes recorrent l'illa d'Sri Lanka amb Tuk-tuk. Són uns vehicles petits amb una coberta de plàstic per no mullar-te que tenen una roda davant i dues al darrere, amb una velocitat màxima d'uns 40 quilòmetres per hora. Com a màxim, dalt d'aquests vehicles poden anar-hi tres persones, tot i que ells poden omplir-los amb cinc o més.

Recordo molts llocs impressionants: la glacera de l'Argentina, l'Himàlaia o l'Ertà Ale, un volcà que hi ha actiu a Etiòpia. Les piràmides Meroe que són un grup d'unes 200 piràmides al Sudan. La cultura maia a Mèxic. Al Brasil, les cascades d'Iguaçú. Sense deixar-me els guèisers d'Islàndia i les ciutats de la

ruta de la seda, plenes de madrasses i mesquites recobertes de mosaics blaus i verds...

— Alguna anècdota que es pugui explicar?

En un viatge que vam fer a Egipte volíem canviar diners i ens van estafar. Volíem canviar-los al mercat negre perquè era molt més beneficiós. Quan ens van oferir aquell canvi vam pensar que

VIALMA SAT

Esclofolladora
d'avellanes

Jaume Salvat Salvat
C. Major, 14
43380 VILAPLANA
Tel. 977 81 50 13
salsa@maptel.es

Pg La Mussara, 1
VILAPLANA

**PINTURA
DECORATIVA**
Josep M. Garcia

619 233 190
977 815 078
pitxi@lopedris.cat

era un *txollo*. Són convincents i persuasius. Primer ens van portar cap a un carreró apartat de la gent i davant nostre ens van ensenyar els bitllets i vam veure que eren bons. Al banc només et donaven vint lliures egípcies i ells te n'ofrien trenta. Per què rebutjar-ho, vam pensar.

La clau és que quan ells et donen el feix a les mans i te'ls fan comptar davant seu, t'adones que hi ha només vint-i-nou lliures i no trenta, com t'havien promès. Saben que el turista li reclamarà el bitllet que fa falta. Quan tu els dones el feix amb vint-i-nou lliures, et fan un joc de mans i et donen un altre feix que és impossible veure d'on ha sortit. Mira que anàvem tres persones i cap de nosaltres va veure com ens canviaven el feix. Els estafadors juguen amb l'avantatge que et fan anar molt ràpid i que estàs en un carreró estret sense gent. Quan t'han

rents. Així ho vam fer a l'endemà i vam poder recuperar el que havíem perdut.

— **La cosa es va acabar bé, però us la vau jugar molt. No teníeu por que acabés malament sense ser coneixedors del lloc?**

fet l'estafa et diuen que marxis corrents perquè ve la policia. I sense saber com, ja te l'han fotut. Mentre marxàvem, el Pitxi de seguida va dir que allí no hi eren els diners que ens havien promès. I, efectivament, quan vam fer el recompte ens en faltaven més de la meitat. Llavors ell va decidir que hi tornàriem l'endemà i els fotríem nosaltres. És a dir que en el moment que tinguéssim les 29 lliures a les mans, les comptàriem i els diríem que n'hi havia 30 i fotríem el camp cor-

rista, em podeu fotre. Un exemple és que les coses no tenen el mateix preu per a un americà que per a un anglès o un espanyol o per a una persona del mateix país. Et cobren en funció de l'estatus que creuen que tens depenent del país d'origen. La feina del turista és intuir quan et poden enredar i poder-ho evitar a temps. No és fàcil, ja que no estàs en el teu terreny, però com més viatges fas, més n'aprens i més ensurts t'estalvies.

Ara em ve una altra anècdota que

va ser potser en el mateix viatge a Egipte de l'any 89, viatjant pel riu Nil en falua, que és una barqueta de vela que remunta una part del Nil en tres o quatre dies. Durant la travessia, menges i dorms allí mateix a la barca o a la vora del riu. Durant aquell recorregut pel riu vam fer molta amistat amb una parella d'holandesos encantadors. Passat un temps, aquesta parella van venir a Reus i van pensar a venir-nos a veure, però no tenien la nostra adreça. La casualitat va ser que van anar a l'IMAC i just van preguntar a un amic nostre que treballava allí si coneixia el Pitxi i la Marta. Quan al vespre vam tornar de treballar, els vam trobar asseguts a un banc davant de la casa de la Plaça del Castell, on vivíem llavors.

— **M'ha dit la Brigit que us preguntí per l'atemptat que va succeir en un dels vostres viatges. Es veu que va passar quasi bé al costat d'on estàveu allotjats i que quasi bé ni us en vau adonar?**

Sí, sí... Així va ser. Estàvem al mar Roig concretament a Xarm el-Xeikh diu rient. Ens vam adonar que no hi havia ningú pel carrer, ni a la platja, ni enlloc. Pensàvem que era estrany que no hi hagués ningú. Vam pensar que era el dia que arribaven uns turistes i en marxaven uns altres. Fins i tot vam veure avions militars i pensàvem que feien pràctiques. Vam estar així una bona estona. A tot li donàvem una explicació, fins que ens vam creuar amb un home valencià. Ell ens va dir que la nit abans hi havia hagut un atemptat molt fort al costat mateix d'on teníem l'hotel, ens va dir que havia anat a fer fotos dels cadàvers ensangonats. Després vam saber que l'explosió havia tingut lloc just al mateix restaurant on vam dinar a l'ar-

LET'S GO

BAR CASAL

Esmorzar
Dinars
Sopars

877 266 691 607 938 797 lets_go_vilaplana_

Carrer del Casal, 3 43380 VILAPLANA (Baix Camp)

ribar. Potser sí que havíem sentit molt d'enrenou la nit de l'explosió, però vam pensar que devien fer una festa amb la música a tot drap. Després, vam adonar-nos de la magnitud de l'atemptat on havia mort molta gent. Recordo que ens van trucar de casa i els vam poder dir que sortosament tant nosaltres com els nens estàvem bé.

— **Marta, i als teus fills els agrada viatjar?**

Sí, molt. Quan el Joan i el Marc eren petits adaptàvem els viatges a les seves preferències i necessitats (càmping, riu... en general molta natura). De mica en mica es van anar fent grans i les seves preferències i les nostres ja no eren tan diferents. Vam fer viatges molt bonics, primer per Europa i després, al ser més grans, ja vam anar viatjant pel Senegal, Marroc, Península del Sinaí, Tunísia... Recordo que un dels viatges que van xalar més va ser quan van veure per primera vegada el fons de coralls i els peixos de colors del Mar Roig. Poder-se submergir en aquelles aigües cristal·lines i veure aquella meravella de vida, llum i colors va ser una experiència inoblidable.

— **El fet d'haver patit un càncer, t'ha fet canviar a l'hora de viatjar?**

Durant el tractament vaig viatjar molt. Entre *quimio* i *quimio*, vaig estar dues setmanes a Londres i entre la *quimio* i *quimio* següent a Estocolm i Vietnam. És un canvi radical, però t'hi adaptes. No ho vaig trobar traumàtic. Tenia un càncer, però no em considerava malalta. Quan s'acabés el tractament ja estaria i com que no em trobava molt malament vaig aprofitar per viatjar tant com vaig poder. Sempre he volgut aprofitar-ho molt tot, viatjo tant com puc, viatjar per a mi és del tot prioritari: dos viatges maquets a l'any, els faig segur. Soc conscient del privilegi de tenir temps i diners per fer-ho.

— **I per acabar, algun viatge que et faci molta il·lusió?**

Em fa molta il·lusió conèixer Amèrica del Sud, amb temps, quan em jubili, per poder anar-hi tranquil·lament. Remuntar un tram d'Amazones amb una barca tradicional i anar parant i co-

nèixer la selva, Xile i Perú. Tot això em crida més que EUA o Japó, que també hi aniria, eh?, però en aquest moment m'atrau més això.

* * *

En aquest moment arriba el Pitxi i ens explica que quan van a buscar la Marta a l'aeroport amb els fills, noten que quan els veu se li escapa una llagrimeta, però se la conté. I li pregunto: - I quan marxa? -

Quan marxa no. Ens diu ell rient amb cert orgull.

Que se li escapi una llagrimeta em fa pensar que té els ulls sobreeixits de les imatges que mai retrata.

La Marta no és de fer fotos ni de comprar-se coses.

■ ■ ■

A veure si saps on és?

Foto de **Jordi S. Benet**

A **Lo Pedrís** núm. 94, va sortir el pany de la porta del número 4 del carrer de Sant Isidre. El vau reconèixer?

A **Lo Pedrís**, núm. 95, tornem a posar el detall d'una altra porta del poble.

A veure si sabreu de quina porta es tracta i en quin carrer es troba.

Al poble, tenim elements especials, que tenen valor i història. És important que els reconeguem, que els valorem i que sapiguem on són.

Ester Borràs Giol

El Racó d'en Marc i la Foradada de l'Airosa

Tornem al Massís del Port per fer una clàssica, que si volem podem transformar en una circular.

Caldrà que anem fins a Mas de Barberans i endinsar-nos per la pista de terra que porta a l'àrea recreativa de la Vall (i també a Casetes Velles), tot resseguint el barranc de la Galera i de la Vall.

Podem deixar el cotxe a la petita zona d'aparcament del Racó d'en Marc. Si decidim fer la versió circular, també es pot deixar el cotxe a l'àrea de la Vall.

Si hem deixat el cotxe al Racó d'en Marc, el primer que farem és creuar el barranc per una passarel·la de fusta. El sender va pujant fàcilment entre la roca i el bosc i de seguida s'arriba al Racó d'en Marc. Cal dir que és un lloc on val la pena anar si ha plogut, ja que a l'impressionant conjunt de roques s'hi sumarà un bonic salt d'aigua.

Continuem sender amunt i de seguida arribarem a una cruïlla senyalitzada amb un pal indicador. Ens desviem per fer una lleugera baixadeta per admirar el Forat de la Vella (o de l'Abella). Reculem fins al pal indicador i seguim amunt.

El sender va fent llaçades i les vistes es continuen obrint cap a tot d'agulles de roca de formes que conviden a la imaginació.

Arribem a una altra cruïlla (és el coll de l'Ascens) on també hi ha un pal indicador: seguirem cap a la dreta, cap a l'Airosa. Continuem pujant suaument, però de manera sostinguda, fins a arribar als peus de l'Airosa, una autèntica mola de roca. Al cim no s'hi pot arribar si no és amb l'ajuda d'una corda (o almenys sí que faria falta per baixar), però sí que podem anar fins a la foradada, amb una estètica que ens recorda un arc de triomf romà.

MARÇ 2024

Després de gaudir tant com vulguem del lloc i de les vistes que hi ha, reculem fins a la cruïlla amb el pal indicador de L'Airosa.

Aquí podem decidir si ja n'hem tingut prou i tornem avall pel mateix camí, o si volem allargar una mica l'excursió fins a la Roca Xapada o, fins i tot, acabar fent una excursió circular.

Si decidim continuar, agafarem l'altre sender, que va pujant cap a un altre sector rocós. Pel camí hi ha llocs, autèntics miradors naturals, d'aire vertiginós. Passarem sota l'anomenada Roca Xapada, on ens podem enfilegar si ens ve de gust.

En aquest punt podem tornar a decidir si tirem enrere i baixem per on hem vingut o continuem endavant. En el segon cas, després d'un portell custodiat per dues columnes de roca, començarem a baixar decididament pel mig del bosc fins a arribar a la canal de l'Escale-

ta. Aquesta canal demana certa agilitat, ja que al començament cal desgripmar.

Superada la canal, farem cap al coll de Lloret, des d'on tornarem cap al cotxe seguint el traçat de la pista cap a la nostra esquerra. Depenent d'on hàgim deixat el cotxe (Racó d'en Marc o àrea de la Vall) aquests quilòmetres se'ns faran més o menys llargs.

■ ■ ■

LO PEDRIS

■ Montse Argerich

Comencem per la gala dels Gaudí, la primera de l'any i una mica soporífica. Sap greu dir-ho, però salvant alguna intervenció, va resultar més aviat una prova de resistència que una festa del cinema català. Pel que fa als premis, l'èxit aclaparador se'l va endur **Creatura** d'Elena Martín (Millor pel·lícula i Millor direcció, entre altres), però tinc la impressió que és una peli més ben valorada

per l'agosament en tractar el tabú de la sexualitat femenina que per l'interès que hagi tingut entre el públic. En tres actes, l'edat adulta, l'adolescència i la infantesa, apareixen ambiguaent expressions de desig i repressió sexual que van prenent a poc a poc forma de trauma freudià. Les crítiques, les dels experts, són molt bones, i també va triomfar al Festival de Cannes, però jo no l'hi sé veure l'excel·lència. Tot i així, caldrà seguir la trajectòria d'aquesta directora, perquè apunta forta i molt capaç.

LO PEDRIS

Guardons de cinema

Una altra pel·lícula destacada en guardons va ser **Saben aquell**, de David Trueba. Millor protagonista femenina a **Carolina Yuste** i Millor protagonista masculí a **David Verdaguer**. Ubicada a la Barcelona dels 60, mostra els inicis de la carrera de l'Eugenio, com es va construint el personatge de l'humorista i sobretot el paper clau que hi va tenir la **Conchita**, la seva parella. Una peça ben feta, és Trueba, amb dues bones interpretacions, especialment la de David Verdaguer, que en clava la figura, però poc més a dir.

El premi Millor pel·lícula no catalana i Millor direcció novella va ser per **20.000 especies de abejas** d'Estibliz Urresola, una obra estupenda que ens presenta una nena trans gestionant l'incipient conflicte d'identitat. En soc molt fan, de la història, de la directora, de les dones, la mare, l'àvia, i sobretot la tia àvia, criadora d'abelles, i la nena, una preciositat que també va captivar al Festival de Berlín i on es va endur l'Os de plata amb tan sols deu anys. Felicitats per aquesta peli tan rodona.

I fem el salt als Goya, enguany amb una cerimònia esplèndida. Tot, lloances. Dels guardons d'aquesta gala, **La Sociedad de la nieve**, de Juan Antonio Bayona se n'ha endut dotze, entre ells, el de Millor pel·lícula i Millor direcció.

Aquest llargmetratge torna al cine la història de l'accident del vol 571 de la Força Aèria Uruguaiàna, l'any 1972, i dels passatgers que van sobreviure setanta-dos dies enmig dels Andes. Ja s'havia explicat, potser la més recordada és **Viven!** (1993), però segons els mateixos supervivents, sembla ser que aquest és el relat més fidel d'aquella tragèdia. Un relat que per fi deixa en un segon pla,

com ha de ser, la polèmica sobre l'antropofàgia, el canibalisme que en van dir llavors. Molt interessant especialment pels qui no van viure en aquell moment la notícia, o pels qui no han vist les anteriors pel·lícules. Per la resta, dir que és una peça molt ben feta, estèticament espectacular en pantalla gran, o sigui, candidata a elogis perquè compleix gairebé tots els requisits, fins i tot el d'un final feliç.

El premi Millor pel·lícula europea va ser pel thriller **Anatomía de una caída**, de Justine Triet, que també va rebre la Palma d'Or al festival de Cannes. Una

restaurant

Passeig de la Mussara, 8 - 43380 VILAPLANA

lesbrasesdecalolla@gmail.com

F-Les Brases de ca l'Olla

Tels: 977 782 862 - 661 793 565

parella i el seu fill cec, d'onze anys, viuen còmodament als Alps francesos. La troballa del pare mort davant de casa, probablement precipitat des del segon pis, inicia una investigació que, entre el suïcidi i l'homicidi, col·loca la sospita sobre la dona, Sandra Hüller, que fa una interpretació esplèndida d'un personatge complex, carregat de matisos. La història, transitant amb ritme trepidant a través de les contradiccions del judici i entre els *flashbacks*, clou en una veritat ambigua, tant que dubtes fins i tot del propi criteri.

La gran perdedora dels Goya ha estat **Cerrar los ojos** de Víctor Erice. Des de l'estrena apuntava a lluïment, Erice és un director de culte, amb obres mestres al darrere, com *El espíritu de la colmena* o *El Sur*, i ara presentava després de trenta anys d'inactivitat cinematogràfica, una peça esperada, i potser per això amb grans expectatives. En el relat, un director de cine (Manolo Solo, que està molt bé) rememora la desaparició, durant el rodatge d'una pel·lícula,

de l'actor protagonista (**José Coronado** que es va endur el premi Millor actor de repartiment). He de dir que em va resultar menys exquisida del que esperava, però m'és igual, continuo pensant que Erice és de lo milloret que hem tingut.

I per acabar anem cap als Òscars, amb el fenomen "Barbenheimer" que arribava a ple estiu amb l'estrena de les dues pel·lis més esperades de l'any: *Barbie* i *Oppenheimer*. La triomfadora d'aquesta edició ha estat **Oppenheimer**, de Christopher Nolan, Millor pel·lícula i Millor direcció. Descric la història d'aquest físic nord-americà que va estar al capdavant, a Los Álamos (Nou Mèxic), del projecte Manhattan, nom en clau de la investigació pel desenvolupament de la primera bomba atòmica durant la Segona Guerra Mundial.

Una obra llarga, un gegant de tres hores que transcorren volant, amb un ritme frenètic que encadena imatges, converses i esdeveniments sense respir, potser una mica desordenats, també s'ha de dir. Combina el blanc i negre per les escenes objectives, i el color per les subjectives. El tema és apassionant i per mi no té massa interès que sigui més o menys fidel als fets reals o que obviï alguns episodis rellevants. M'agrada, encara que sigui imperfecta, i m'agrada **Cillian Murphy**, el protagonista, que està esplèndid i rebé el guardó a Millor actor. Una cosa més, per recordar, l'escena de la conversa amb Einstein.

La segona gran estrena de l'estiu, **Barbie**, de Greta Gerwig, no s'ha endut res (por tenia, que aquests americans a vegades...). No em va interessar, zero, ni vaig saber trobar-li el missatge feminista que en algun lloc s'argumentava, però podria ser que sigui una qüestió generacional. Jo vaig ser més de Muñecas de Famosa, altre món, res a veure amb Barbiland.

Però, en canvi, hi ha altres pel·

lícules que, per mi injustament, no han rebut el reconeixement que mereixen, com és el cas de **Los asesinos de la luna**, de Martin Scorsese. Un western i thriller sobre la tragèdia real d'un període de salvatge que ens situa en una reserva d'Oklahoma, als anys 20, on la comunitat indígena Osage pateix una sèrie d'assassinats després d'haver-se trobat petroli a les seves terres, i que els convertí en els nord-americans més rics del moment. El creixement dels grans Estats sovint reposa sobre terres usurpades, aquest n'és un exemple.

Sembla que Scorsese volia parlar d'una entre tantes vergonyes que arrossega el país, mostrant la supremacia dels blancs i la violència que en comporta, però aquesta no és una pel·lícula violenta, potser perquè el missatge no és tant la censura a les atrocitats comeses sinó preguntar-se què hi passa pel cap i l'estómac de la gent. És una obra d'envergadura, d'estil clàssic, com les grans de Hollywood i amb un metratge llarg, tres hores i mitja de ritme pausat, però sense temps perdut.

Una de les projeccions més fresques de les nominades és **Pobres criatures** de Yorgos Lanthimos, una fantasia que li ha permès a **Emma Stone**, espectacular, endur-se el guardó a Millor actriu. Bella Baxter és una jove ressuscitada per un científic sonat, interpretat per Willen Dafoe, que reneix lliure dels prejudicis de l'època i les convencions socials i escapa al món per descobrir-lo i alhora descobrir-se ella mateixa, com una nena. Preciosos els escenaris i el vestuari.

Acabarem amb la categoria que més m'agrada, de sempre, la de Millor pel·lícula internacional. Amb *La sociedad de la nieve* n'han competit quatre.

Potser la que ha tingut menys ressò ha estat **Yo, capitán** de Mateo

Mercedes-Benz

The best or nothing.

AUTOLICA

Concessionari Oficial Mercedes-Benz

Nacional 340, km 248, TARRAGONA. Tel.: 97 755 42 86. Pol. Ind. Estació de Mercaderies, Parcel·la 1, L'ALDEA. Tel.: 97 745 18 38.

Recasens i Mercadé 13, Pol. Agro-Reus, REUS. Tel.: 97 732 60 20.

✉ info@autolicatarragona.es. www.tarragonaaautolica.mercedes-benz.es

Garrone (Itàlia), que ha rebut premis als festivals de Venècia i San Sebastián. Recull el convuls viatge que viuen dos joves que abandonen Dakar carregats de somnis per arribar a Europa. Tot i que és un relat "explicat" des d'un país desenvolupat, és cert que ajuda a veure-hi alguna cosa més que pasteres, alguna cosa més que el nombre de morts a la mar. Una pel·lícula que, sense ser res de l'altre món, s'hauria de veure per apropar-nos una mica al fenomen migratori entre els joves.

Torna després de molt temps Wim Wenders amb una obra preciosa, **Perfect Days** (Japó). Amant i coneixedor de la vida japonesa ens presenta una història que des de la senzillesa i el ritme pausat asiàtic va creixent en els plaers de la vida. Succeeix a Tòquio i mostra el dia a dia d'un netejador de banys públics de la ciutat (per cert, originals i impecables), amb una vida sotmesa feliçment al ritual de les petites coses. Que bé retornar al cine de Wenders!

Tampoc s'ha difós gaire **Sala de profesores** d'Ilker Çatak (Alemanya). Una mena de thriller entorn a una jove professora debutant, inexperta, potser

idealista, que aviat ensopega amb el pes de la realitat, els prejudicis, els límits de la privacitat, l'assetjament escolar, l'impacte de les xarxes socials i també amb les inflexibles estructures del sistema escolar... un compendi de totes les

tensions del món exterior. Una pel·lícula sense grans pretensions i molt bons resultats.

Però de les cinc, em quedo, i de llarg, amb **La zona de interés** (Regne Unit) de Jonathan Glazer, que s'ha endut el guardó a Millor pel·lícula internacional. Una molt bona producció que mostra el dia a dia dels botxins nazis. Ambientada a pocs metres del camp de concentració d'Auschwitz, relata la vida idíl·lica de la família d'un alt comandament militar, Rudolf Höss, la dona i cinc fills, en una confortable casa enjardinada a pocs metres dels murs del camp.

Una corrua d'elogis: la perfecta ambientació, la llum i el color, els paisatges, el guió, els magnífics efectes de so, el treball actoral, sobretot el de Sandra Hüller (recordem-la també a *Anatomía de una caída*), l'encert de l'ús d'una càmera tèrmica i alguns plànols estèticament brillants, la fan per mi una de les millors *pelis* d'aquest escrit. Un cop de puny al ventre. Això és bon cine!

■ ■ ■

EL PULSÒMETRE

La Redacció

La proposta de l'Ajuntament "Busquem fotos antigues".

Ens atrau molt la idea de la salvaguarda de la memòria col·lectiva. No oblidar d'on venim i el que som, pot ser clau per saber fins a on som capaços d'arribar.

PUJA

El projecte de restauració del Dipòsit vell.

Una actuació per evitar el deteriorament d'una construcció important del poble, pensada per emmagatzemar l'aigua, que ens ajudarà a entendre l'evolució del culte a l'aigua en el temps, com a origen i font vital per a la supervivència.

LA NOSTRA FI LA VOSTRA FAM

La protesta de la nostra Pagesia.

Tot i les mobilitzacions, no acaba d'arrencar cap resultat que ens faci pensar que se'n sortiran en algun dels seus propòsits.

BAIXA

El poder d'ENDESA.

Amb la instal·lació del quadre elèctric a la barana de la plaça de la Riba, l'empresa elèctrica marca una ratlla clarament definida de poder, davant el respecte degut al perfil arquitectònic del poble o, senzillament, a un mínim bon gust.

Isabel Salvat Salvat

La paraula d'aquest número és **sacatatapos**. Segons la classificació que fèiem al número anterior, seria clarament un *xupon*, ja que tenim les normatives 'llevataps' i 'tirabuixó' per denominar l'estri que serveix per a treure els taps de suro de les ampolles i *sacatatapos* no té cap altre significat específic. Però és un castellanisme tan curiós que bé mereix una mica d'atenció.

Mariner explica que la majoria dels castellanismes són paraules existents en el vocabulari castellà, però que n'hi ha algunes, com **sacatatapos**, que són una excepció ja que no existeixen en castellà¹. Comenta també que «es nombre único para sacacorchos pues tirabuixó no se utiliza con esta acepción». També es podria considerar² un castellanisme híbrid ja que està compost per una paraula castellana (*saca*), i una catalana (*taps*) acabada a l'espanyola (-os). Mariner explica aquesta terminació en termes lingüístics: «la conciencia de la naturaleza castellana de un primer elemento de compuesto, que hace dar terminación castellanizada al segundo, aunque éste sea una voz catalana».

També comenta que l'origen de la paraula es podria trobar en l'etimologia popular, per derivació del terme

castellà '*sacatraps*', un estri emprat a la milícia per treure els draps de dins dels canons. Efectivament, l'Alcover-Moll³ avala la tesi quan diu que el vulgus català va relacionar '*sacatraps*' amb el mot 'tap' i va aplicar aquella paraula al significat de 'instrument per a treure taps'. Veny⁴ també defensa aquest origen: «El castellanisme '*sacatraps*', 'instrument per treure els tacs, pedaços d'arma de foc' en català va passar a designar el 'tirabuixó', 'llevataps', per analogia de funcions; la gent, però, va observar que el que es treia, el que s'estirava no eren draps, sinó taps i d'aquí la formació d'un híbrid macarrònic *sacatatapos*». També Coromines tant al DEC⁵ com al DECH⁶: «*Sacatraps*, en *Malaga y Cuba: sacacorchos y de ahí, alterado por etimología popular, sacatatapos*».

Aquest origen va estar també comentat per Ramon Solsona a un programa de Catalunya Radio⁷ on, a més, va explicar que 'tirabuixó' ens ve del francès (*tire-bouchon*), ja que en totes les llengües aquest mot es constitueix de la mateixa manera: una primera paraula que vol dir estirar/treure (*tire*), i una segona que denomina la cosa estirada (*bouchon*). Es veu ja que tindríem tirabuixons al segle XVIII, i que per analogia s'acabarien dient als rulls de cabells rinxolats en espiral, tirabuixons. Segons

Solsona, llevataps ens ve, d'una manera força arbitrària, de l'italià.

L'any 2003 *sacatatapos* era un castellanisme prou viu; el 40% dels informants el van dir en preguntar-los pel 'estri que es fa servir per treure el tap de suro de les ampolles', tot i que la majoria tenia consciència que era un castellanisme. Alguns comentaven que ja no utilitzaven aquesta paraula, perquè els feia vergonya, però que no en tenien cap altra per substituir-la (deien 'allò'). Si en el 1953 era un mot únic, en el 2003 estava sent substituït per un terme genèric (obridor, 24.4%) més que pels termes normatius (tirabuixó, 13.3%; llevataps, 6.7%). Possiblement estigui desapareixent.

Exemple d'ús:
On has posat el sacatatapos?
He d'obrir el vi.

■ ■ ■

SUBMINISTRAMENT DE PAPELERIA
MATERIAL D'OFICINA E INFORMÀTICA

C/ Cornudella del Montsant, 39
Pol. I. Agro Reus 43206 REUS
Telèfon 902 023 390 - 977 327 350 Fax 977 124 014
comandes@cr4.cat - www.cr4.cat

GAUDÍ

Centre de Reconeixements
Màdics - Psicòtics

Permisos de
conduir i armes

Certificats
mèdics d'aptitud
esportiva

Certificats
mèdics oficials

Passeig Sunyer 18 Baixos
43202 REUS

Telèfons 977 11 54 11
977 75 66 57

www.centresmedicsbonet.com
reus@centresmedicsbonet.com

Tramitació gratuïta de la
renovació del permís de
conduir

- 1.- Certament no existeix en castellà, en castellà aquest instrument s'anomena habitualment *sacacorchos* (segons la RAE també *tirabuzón*, *descorchador*, *sacatapón*). Ara bé, una web de vins escrita en castellà diu: Soy el Sacacorchos, aunque todavía hay gente que me dice y me conoce como «sacatatapos». Ara bé, l'autor és català i potser això ho justifiqui <https://joaquinfontbote.wine/el-sacacorchos/>.
- 2.- Galindo M. Les llengües a l'hora del pati. Usos lingüístics en les converses dels infants de Primària a Catalunya. Tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona. Departament de Filologia Catalana. 2006.

- 3.- Alcover AM, Moll FB. Diccionari català-valencià-balear [en línia] Institut d'Estudis Catalans. <https://dcvb.iec.cat/>.
- 4.- Veny J. Mots d'ahir i mots d'avui. Barcelona: Empúries, 1991 (Biblioteca Universal Empúries, 51)
- 5.- Coromines, J. Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, DEC. Barcelona: Curial, 1990.
- 6.- Coromines, J Pascual J. Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico. DCECH. Madrid: Gredos, 1997.
- 7.- Solsona R. Entre paraules. El matí de Catalunya Ràdio. 24/03/2016. <https://www.ccma.cat/3cat/entre-paraules-amb-ramon-solsona-240316-avui-tirabuixó/audiodio/915320/>

■ *Lluís
Montull
Martínez*

■ *Carme
Maigí
Canalda*

QUAN?

Recuperació d'un passat oblidat

El present treball és el resultat de l'acurada i intensa recerca protagonitzada per alumnat de 1r de Batxillerat de l'INS Ramon Berenguer IV d'Amposta durant els cursos 2018-2019 i 2019-2020 a través del pilotatge del projecte de memòria històrica *Portes de la memòria. De la Batalla de l'Ebre a la deportació als camps nazis*, el qual va marcar les línies d'investigació per perfilar les vivències de deu deportats ampostins als camps nazis i de dues exiliades actuals.

Reulem en el temps...

El curs 2013-2014 vam començar a parlar, entre l'alumnat de 4t d'ESO de l'INS RBIV, del concepte de deportació a partir de les vivències de Neus Català, exiliada republicana, resistent i deportada al camp de Ravensbrück. Tot l'alumnat va llegir a classe la tercera part d'*Un cel de plom*, de Carme Martí, just la que es refereix a l'estada al camp, a la sororitat i a la lluita per la supervivència. A partir d'unes qüestions que convidaven a la descoberta, al diàleg i a la reflexió, ens vam adonar que l'alumnat empatitzava amb el tema i que calia aprofitar-ho.

Així, amb la necessitat de rescatar un passat oblidat i amb l'objectiu d'apro-

Portes de la memòria.

Deportació dels republicans ampostins als camps nazis

par els/les joves a les vivències dels republicans deportats ampostins, vam engegar una recerca caracteritzada per la seua transversalitat. Aquesta es va iniciar amb el suport i la informació aportada per Joan B. Beltran, investigador canareu i estudis de la deportació a les Terres de l'Ebre, a través del qual vam conèixer els noms dels protagonistes; a més, vam comptar amb la complicitat de l'Ajuntament d'Amposta per sol·licitar les llambordes de la memòria, les *Stolppersteine*. Era l'any 2018.

QUI?

Deportació republicana i deportació actual

El curs 2018-2019 l'alumnat de 1r de Batxillerat que treballava el projecte va investigar els deportats Lluís Cid i Mayos, Jacinto Forcadell Jornet, Marcelino Ortí Messeguer, Miguel Tomás Castell i Pedro Valero Navarro. A més, es va efectuar la recerca de la memòria de vida de les germanes Blinera i Besarta Sahitoli (exalumnes de l'institut) i de la seua mare, una família kosovar refugiada a Catalunya el 1999 i establerta a Amposta.

El curs 2019-2020 es van estudiar Enrique Ferrer Berenguer i el seu fill Enrique Ferrer Durán, Vicente Gil Cercós, Ramón Jornet Jordà i Joaquín Tarín Martínez. Es va investigar, també, la memòria de vida de Monina Puig Rullo, nascuda al camp de refugiats d'Auserd, al desert del Sàhara i qui va arribar a Catalunya el 2001 a través de l'ONG Vacances

en Pau. Va ser acollida i posteriorment adoptada per una família del Delta.

AMB QUI?

Recerca comunitària

Conscients que el projecte implicava tota la comunitat i que necessitàvem teixir una gran xarxa per poder tirar-lo endavant, vam comptar, en primer lloc, amb la col·laboració de les famílies, convertides en informants. En segon, vam gaudir del mestratge de persones enteses sobre arxivística, antropologia i sociologia. En tercer, vam tenir el suport de la Direcció del centre i dels companys i companyes de l'institut. Finalment, i pel que fa a les institucions, vam comptar amb el suport dels departaments d'Educació, Justícia i Cultura de la Generalitat de Catalunya, Memorial Democràtic, COMEBE, Òmnium Cultural Terres de l'Ebre, l'Amical

EXCAVACIONS I TRANSPORTS

MIRALLES

SALVADÓ - MARINÉ, S.L.

Horts d'en Serra
Partida la Boella, Polígon 6, n.130
Tels. 977 816 489 - 665 562 648
43365 - **ALFORJA**
mirallesalforja@salvadamarine.com

FARMÀCIA

M. TERESA HUGUET VILELLA

Sant Isidre, 7
43380 VILAPLANA
Tel. 977 815 379
thuguet@coft.cat

Cal Còbit

CASA RURAL - VILAPLANA

Carrer Major, 30 - Tel. 693 058 936
info@calcobit.com - www.calcobit.com

de Mauthausen i l'Ajuntament d'Am-
posta, amb el qual hem establert unes
sinèrgies còmplices.

PER QUÈ?

Injustícies d'ahir que ho són d'avui

I l'objectiu principal d'aquesta re-
cerca és en realitat un de doble. Per
un cantó, que l'alumnat reconstruís les
vivències dels deportats ampostins,
d'aquestes persones sobre les esquenes
dels quals va caure la pitjor història de
l'Europa del segle XX: la història del to-
talitarisme feixista i nazi que té una de
les seues expressions més perverses en
els camps de concentració i de mort.

Però també volíem que, a través
d'aquesta recerca en la memòria, el
nostre alumnat es fes preguntes, obrís
portes, del present i de les seues injustí-
cies. Perquè al present també es come-
ten injustícies i cada dia persones, que
cerquen com els nostres deportats una
vida millor, són tractades amb indife-
rència i maldat. Per això vam incorporar a
aquest projecte exiliades actuals que,
tot i que al llibre no apareixen, van ser
fonamentals per fer el lligam crític amb
l'actualitat. Perquè només així podíem
ser realment fidels als somnis d'uns de-
portats que cal sempre tenir present
que no van ser només víctimes, van ser
lluitadors i resistents per un món i, per
tant, també per un present i futur millor.

COM I ON?

Entrevistes i arxius

I com vam plantejar aquests ob-
jectius? Doncs a través de la investigació
transversal en diverses matèries: soci-
ologia, literatura universal, història del
món, francès, alemany, disseny, cultura
audiovisual, filosofia... Perquè només a
través d'aquesta recerca compartida,
construint la seua pròpia experiència des
de moltes perspectives, podia l'alumnat
fer realment seus els valors, les emoci-
ons i les vivències dels deportats.

L'alumnat va dur a terme aquesta
recerca per dues vies: primer, parlant

Miquel Àngel Pradilla (editor), Lluís Montull, Carme Maigí i Josep M. Garcia

amb les famílies, recollint els seus re-
lats i els seus silencis –perquè aquesta
és també una història de silencis-. Des-
prés, a través dels arxius: arxius locals
com l'Arxiu Comarcal del Montsià o el
de l'Ajuntament d'Amposta; però tam-
bé d'altres com l'Arxiu Nacional de Ca-
talunya, el de l'Amical de Mauthausen o
el Banc de la Memòria Democràtica del
Memorial Democràtic; o també l'Arxiu
Militar de Barcelona i l'Arxiu històric de
Tarragona, on vam trobar els terribles
Consells de guerra o els expedients de
responsabilitats polítiques. I igualment
arxius internacionals com l'Arolsen
Archives, que ens va proporcionar els
documents del camp de Mauthausen,
o el d'OFPPRA (Oficina francesa de pro-
tecció dels refugiats i dels apàtrides) de
París, on vam trobar dades clau sobre
les vivències de l'exili francès després
de l'alliberament dels deportats que van
sobreviure; o el DAVCC (Arxius de Vícti-
mes de Conflictes Contemporanis del
Servei històric de la Defensa) de Caen,
on vam descobrir informacions respec-
te al seu reconeixement com a exiliats o
deportats polítics.

I aquestes dues vies van ser les
principals portes que l'alumnat va obrir
per reconstruir què havien viscut abans,
durant i després de la deportació. Per-
què calia teixir conjuntament record i
rigor perquè realment aquest projecte
fos una eina crítica realment valuosa de
lluita contra la intolerància i el feixisme.

I ARA?

Un llibre de memòria i responsabi- litat

Uns valors que pensem han entès
molt bé ells i elles perquè aquest és un
projecte sobretot de valors, de valors
compartits d'un passat comú que ara
torna en format de llibre a la ciutada-
nia i a les famílies després d'haver estat
conreat gràcies a elles a les nostres au-
les. Per això, el projecte només podia
culminar amb una publicació perquè,
d'aquesta manera, la porta que primer
es va obrir des de la comunitat a l'ins-
titut, ara es torni a descloure per com-
partir els resultats de la recerca en la
memòria col·lectiva, patrimoni històric
i moral de totes i tots.

C. Casal, 3 - 43380 **VILAPLANA** (Baix Camp)

PALMIRA JAQUETTI, la força de l'esperit

■ *Salvador Rebés Molina*

Qui més qui menys, sap que la vida és una cursa d'obstacles. Podem plantejar-nos, per això, si el fet d'haver nascut amb un esperit especialment sensible, d'una naturalesa exquisida, constitueix un handicap, un desavantatge a l'hora d'afrontar l'adversitat. En el cas concret de Palmira Jaquetti i Isant (Barcelona, setembre de 1895-Santa Margarida i els Monjos, maig de 1963), podem afirmar que la finesa, humana i artística, i el coratge per seguir endavant anaven a parts iguals, malgrat un munt de vicissituds que haguessin pogut amargar l'existència de qualsevol.

Tal com vaig tenir el gust d'exposar a la Casa de Cultura de Vilaplana, ara fa poc més d'un any, el gener de 2023,¹ la Palmira va néixer al Poble-sec, niu aleshores d'agitació obrera, filla d'un metal·lista de la construcció provinent de la Seu d'Urgell, l'Ignasi Jaquetti Cerdà, i d'una dona nascuda a Vilanova de l'Agu-

Palmira Jaquetti

da (Solsonès), la Maria Isant Torra, d'arrels familiars a la pagesia de Cabanabona (la Noguera). Ella, catòlica fervent; ell, anarquista amb aficions culturals (cant coral; teatre obrer...). Havent entès tots dos el potencial de la seva filla, van fer l'esforç encomiable d'encaminar-la als estudis, esglaió per esglaió, començant pel títol de mestra de «Primera Enseñanza Superior» (1914), i seguint per la formació en dibuix artístic a l'Escola Municipal d'Arts del Districte V de Barcelona (1914-1918), i sobretot, ja que havia de ser de gran profit per a la seva carrera, per les classes d'idioma i cultura a Alliance Française (1914-1916). Creiem que la música l'estudiaria des de petita, tant

a l'Escola Municipal com al Conservatori del Liceu. No satisfeta amb això, cursarà també els Estudis Normals de la Mancomunitat, que s'impartien a l'Escola Industrial (1921-1924), obtenint així el Mestrestatge de català, i es traurà el Batxillerat, per matrícula lliure, a l'Institut de «Segunda Enseñanza» de Barcelona (1920-1924). Només tres anys després, mereixia el Premi Extraordinari de Llicenciatura en Filosofia i Lletres (1927). Tot això diu molt d'aquell afany seu per aprendre. Val a dir que dos anys abans del seu traspàs encara assistia a un curs d'estiu de la Universitat de Friburg (1961). I és que, a més de l'idioma francès, dominava l'alemany i parlava sense dificultats l'italià i l'anglès.

Si fem, ara, una ullada a la seva labor docent, veurem que va passar de les escoles de primària a les aules de l'Institut Feminal, a la «Escuela Municipal de Labores y Oficios de la Mujer» i a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, fundat com és sabut el 1909 per Francesca Bonnemaison, en qui va trobar una benefactora i una amiga. A partir de 1926 treballarà en instituts públics de batxillerat, i des de 1932 serà catedràtica de francès per oposició. Cal destacar aquí l'època en què el Dr. Josep Estalella la incorpora al projecte innovador de l'Institut Escola de la Generalitat (curs 1932-1933), primer al Parc de la Ciutadella i tot seguit, a l'extensió Pi i

1— Vegeu més detalls biogràfics a la cronologia que vaig escriure al web de l'Any Palmira Jaquetti, <<https://cultura.gencat.cat/ca/temes/commemoracions/2020/anypalmirajaquetti/palmira-jaquetti/cronologia/>>, i l'estudi publicat a *Llum a l'ànima. Palmira Jaquetti 1895-1963*, <<https://drac.cultura.gencat.cat/handle/20.500.12368/32352#page=13>> (p. 12-55).

**AUTOESCOLA
LA SELVA**

LA TEVA AUTOESCOLA AL COSTAT DE CASA

📍 Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)
☎ 977 844 154
✉ aelaselva@gmail.com

**REALE
ASSEGURANCES**

Agència Reale Selva del Camp

📍 Av. Puig i Ferrer, 29 - Baixos
43470 - LA SELVA DEL CAMP (Tarragona)
☎ 977 844 154 // 630 655 077
✉ arselvadelcamp@reale.es

Març de 1921, jardins de Montjuïc

Margall, situada a la cruïlla de Rosselló i Balmes, més a prop de casa seva, que era al carrer de Casanova, 116 (curs 1933-1934). Acabada la Guerra, i després d'haver hagut de patir un ominós expedient de «responsabilitats polítiques» (1941), l'enviaran a l'institut femení Montserrat, restant en actiu fins que la va sorprendre la mort, en accident de carretera. Tinguem en compte, així mateix, les classes particulars, any rere any, perquè el sou d'una professora pública era poc més que misèria i companyia. «Les dificultats familiars –el seu matrimoni–, la malaltia i després la invalidesa, les dificultats econòmiques, no van reduir-li l'optimisme, l'empenta, les ganes de treballar i de fer bé als altres. Els alumnes érem el seu camp de treball, era on ella portava al màxim el seu esperit de servei. I ens estimava, i confiava en nosaltres» (Vicenç Biete Ferré, «La labor pedagògica de Palmira Jaquetti», *Caramella*, núm. 43, p. 30-31).

Biete al·ludia a problemes matrimonials. En efecte, Palmira Jaquetti es

va casar el 27 juny de 1927 amb Henri Daoust (Stembert-Verviers, Bèlgica, novembre de 1906-Ciutat de Mèxic, juliol de 1982), un xicot amb ínfules de poeta que vorejava els 21 anys, a qui havia conegut en una pràctica de francès per correspondència. L'Enric d'Aoust, que és com es feia anomenar a Barcelona, passava per ser un pintor artístic de futur, un bohemí *charmant*. Va viure sota el paraigua econòmic de la seva dona fins que alguna amistat d'ella –qui, si no?– el va col·locar a l'Escola Normal de la Generalitat, com a professor d'idiomes (1932). El punt d'inflexió va ser l'octubre de 1934, quan una poliartritis infecciosa la reclou per tres anys a l'Hospital de Sant Pau, d'on va sortir cosida d'operacions i amb seqüeles de mobilitat permanents. En aquella tesitura, l'Enric l'abandona, enamorat d'una alumna de l'Escola, i li exigeix el divorci (24 d'abril de 1937): «Arribo a la desesperació, no de Déu, sinó de tot, ací baix [...]. Perquè l'estimo tant!» (Confidència de P. Jaquetti al poeta Carles Riba, 12.5.1937, Arxiu

HISTÒRIA

Nacional de Catalunya). Tanmateix, la nostra Palmira atresorava un esperit resolutiu, gràcies al qual va poder sobreposar-se a aquell naufragi. D'una banda, per la fortalesa que li proporcionava la fe en Déu, heretada de la mare (morta l'abril de 1939; el pare l'havia precedit, el març de 1924), i d'una altra, perquè es va lliurar a la creació poètica i musical, amb una elevada sensibilitat per la natura i pels infants. De l'any 1938 és el seu primer llibre, *L'estel dins la llar*: «Salta, matinada. De llum faré el cant!». Us remeto, per això, al volum *Em lliga la beutat de cada flor. Poesia escollida de Palmira Jaquetti* (Publicacions URV, 2021), a cura de la Dra. Carme Oriol Carazo, comissària de l'exposició «Llum a l'ànima. Palmira Jaquetti 1895-1963», la que ha visitat Vilaplana l'octubre de 2023.

Però, independentment del mèrit que pugui tenir la seva obra artística, i al marge també de la seva categoria humana i de la seva entrega docent, Jaquetti ocupa un lloc d'especial privilegi al camp de la recerca folklòrica. Recordem que l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC), creada per salvaguardar amb criteris científics la cançó i la música popular de l'àrea lingüística catalana, va ser el projecte etnomusicològic més important del segle XX. Lògicament, per tractar-se d'una entitat establerta el 1922 –el 6 de gener, per ser més exactes–, era una empresa d'homes. La dirigia, en nom de l'Orfeó Català, el mestre Francesc Pujol i Pons (Barcelona, 1878-1945), per damunt del qual hi havia, però, l'autoritat del fundador i mecenes Rafael Patox i Jubert (Sant Feliu de Guíxols, 1872-Ginebra, 1964: <<https://universpatxot.diba.cat/ca/rafael-patxot>>). Doncs bé, durant la primavera de 1925, el mestre Pujol va decidir que confiaria una de les sortides

Polígon Industrial Borges 1 - C.
de les comunicacions, parcel·la 15
LES BORGES DEL CAMP

☎ 977 817 438 ☎ 615 222 771 🌐 www.alusalvat.net

f serralleria i alumini salvat 📷 serralleria i alumini salvat

- ✓ Tot tipus de tancaments en alumini
- ✓ Automatismes per a portes metàl·liques

- ✓ Automatismes per a portes de garatge i persianes de la llar de la marca NICE i SOMFY
- ✓ Fusteria d'alumini K.Line i fusteria metàl·lica
- ✓ Treballs amb acer inoxidable
- ✓ Finestres d'alumini exterior i fusta interior
- ✓ Portes seccionals

d'aquell estiu a la senyoreta Jaquetti. La primera integrant femenina de l'OCPC, ella i una companya auxiliar. El veterà periodista Pere Pagés i Rueda (Reus, 1857-Barcelona, 1929) se n'alegrava en aquests termes: «Srta. Palmira Jaquetti. Amb satisfacció m'he enterat de què va per bon camí l'assumpte de la seva sortida estiuenca a recollir cançons. Escric a n'en Pujol reiterant-li la recomanació» (Carta del 26.5.1925, arxiu familiar P. Jaquetti). També és possible que Patxot, com a protector que era de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, conegués l'indole treballadora de la Palmira, a través de la Francesca Bonne-maison.

Fos com fos, la sortida de 1925 va donar pas a una tasca d'allò més fructífera: 15 missions de recerca entre 1925 i 1940 (la darrera de caire voluntari, per haver plegat l'OCPC a causa de la Guerra civil), amb uns 10.000 documents recollits, entre músiques i lletres, de manera que Jaquetti va esdevenir un dels tres puntals de la recol·lecció del Cançoner, a l'alçada dels mestres Joan Tomàs i Parès (Barcelona, 1896-1967) i Baltasar Samper i Marquès (Palma, 1888-Ciutat de Mèxic, 1866), i molt per sobre del celeberrim Joan Amades.

No resta sinó insistir en el fet que Palmira Jaquetti va iniciar-se com a folklorista al poble de Vilaplana, amb un recull espontani que és anterior a la seva etapa amb l'OCPC. S'equivocava la biògrafa Roser Matheu en això: «Una col·lecció de cançons populars recollides mentre estava de mestra a Vilafranca, li féu guanyar un premi al concurs del Cançoner Popular de Catalunya» (*Quatre dones catalanes*. Barcelona, 1972, p. 172). No, Vilafranca no: Vilaplana. Ja vaig posar-ho de manifest el 2001, havent examinat el recull en qüestió (OCPC, carpeta C-188), amb motiu d'una investigació en equip duta a terme per iniciativa de la Dra. Josefina Roma i Ri

(Centre de Documentació de Cultura Popular, 2 vols., beques B227 i B232). Ara sabem, a més a més, que Jaquetti havia guanyat la plaça de mestra titular en unes oposicions i que la van enviar a l'escola de nenes de Vilaplana amb l'any escolar començant. Per això hi va ser només unes setmanes, del febrer al març de 1922, el temps d'aconseguir l'excedència, ja que el nomenament li va arribar quan seguia els Estudis Normals de la Mancomunitat i no volia perdre el curs. Segur que s'hi va trobar magníficament acollida, de grans i petits. I per acabar-ho d'arrodonir, tenia a tocar la muntanya, la font d'energia espiritual més preuada per ella al llarg de la seva vida.

El cas és que, mentre era a Vilaplana, s'emet la Crida de l'OCPC a la cooperació de tots els «amadors de la cançó popular», reproduïda a més de 250 diaris i rebuda també en orfeons i altres centres culturals (principis de febrer de 1922). Ella s'hi posa de seguida, i amb tan bones perspectives que hi va tornar al juliol, per tal d'arrodonir l'arregle, i que daquests materials —els de la Teresa Vernet Fort, a *Jaia Dama*, juntament amb els de la seva amiga Sisquita i els de la velleta de cal Vicari d'Alforja—, ampliat amb cançons de la mare i d'un vell de Solsona, sortirà el recull que inaugura el seu historial recol·lector. El 31 de desembre l'inscriví al I Concurs de l'OCPC (1922): «Cançons populars catalanes. Lema: Les velles cançons, dolces i belles» (núm. 26). Cal advertir el lapsus comès per ella mateixa, 1921 en comptes de 1922: «he recollit a Vilaplana, en febrer i març i juliol de 1921» (*Inventari de l'Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, vol. IV, fasc. 2 de *Materials*. Barcelona, 1994, p. 480). Ansiosa per saber-ne el resultat, s'adreçava al mestre Pujol, a qui devia conèixer dels seus estudis musicals, dient: «Voldria saber quelcom del concurs de

cançons [...] ho he fet amb molta cura, amb molt d'amor i bona voluntat [...] un petit encoratjament em donaria impuls per anar a cercar més i córrer altres terres. Senyor Pujol, estic verdaderament intranquil·la, voldria saber si està bé o si he de plegar» (Carta del 28.4.1923. Centre de Documentació de l'Orfeó Català: <<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/PujolOC/id/3134/rec/1>>). Estava prou bé. El guany més significatiu, però, no va ser el premi tranquil·litzador de 75 pessetes, sinó que, a partir d'aquí, en virtut del petit recull vilaplanenc de 1922, Palmira Jaquetti tindria obertes les portes per anar a cercar més i més cançons, per córrer moltes més terres. Per entrar a formar part de l'elenc selecte (i masculí) de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

■ ■ ■

Dietètiques Cabré, C.B.

peso forma

ALIMENTS NATURALS I DE RÈGIM
HERBORISTERIA
CONSULTA NATURISTA

C/ dels Jurats, 19 - 43205 REUS
Tel. 977 31 52 55

Genís Torres Aymamí, S.L.

CONSTRUCCIONS I OBRES

Carrer Major, 60
Tel. 977 81 51 29
43380 VILAPLANA

JOSEP MESTRE SERRALLER

FERRO ALUMINI INOX

Tels: 977 76 82 68 - 670 45 59 04

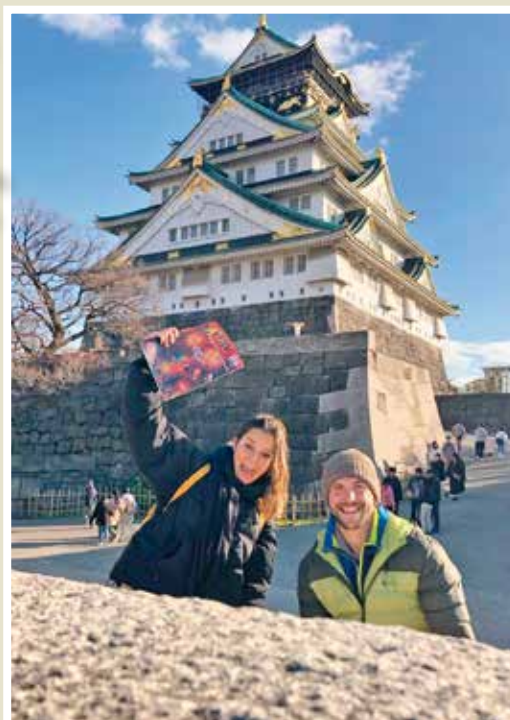
La Teresita Mateu i el Jaume Ferré a Sant Martí del Canigó (31-12-2023)

La família Mariné-Mariné i l'Anna Miyagi a Miyajimacho, al Japó (28-12-2023)

L'Alba, la Irina i el Pep, amb Lo Pedrís, al Partenó d'Atenes (01-01-2024)

L'Aïda Pitarch i el Pol Ferré al Castell d'Osaka, al Japó (04-01-2024)

Fe d'errates

A la revista Lo Pedrís 94, va sortir el nom de la núvia malament, essent:

**Jaume Virgili Prades
i
Griselda Pau Salvat**

pintura decorativa

Alvar Juanpere Olivé

Sant Tomàs, 60 - Tel. 977 34 29 85 • 43201 **REUS**
Plaça de les Províncies, 1 • 43840 **SALOU**
C. Jaume I, 8 • 43380 **VILAPLANA**
Tel. mòbil **667 273 477**
alvarjuanpereolive@hotmail.com

Homenatge a SALVADOR SABATER

■ *Redacció de Lo Pedrís*

Salvador Simó Gomis

Salvador Sabater: L'últim comunista.

Qui va ser el Salvador?

Per a naltros, inefablement, és un Vilaplanenc de l'any! I aquest és un valor que ens agrada i que constitueix la base de les idees que volem que traspuïn de la nostra revista!

Lo Pedrís som naltros mateixos, tots alhora, junts i en harmoniosa sincronia. Som les campanes que ens avisen dels oficis o del foc. Som els que ens convoquen per entretenir-nos amb propostes culturals o de lleure. Som els que ens fan el pa, les llangonisses o el tallat de l'esmorzar. Som el forat de migdia, el riu de Les Tosques o el Pont Vell...

El Salvador va ser tantes coses, que ens representarien una mica a tots, que no ens en podíem oblidar de cap manera ara que ens ha deixat per sempre!

Tant se val si venim del sud o del nord o de quin color sigui cada bandera política que fem volar al vent: El lloc és la seva gent! I, si volem i ens ho creiem, estem segurs que els valors que pretenem transmetre amb el Vilaplanenc de l'Any acabaran per formar-ne part per sempre d'aquest Lloc que és Vilaplana. D'aquesta manera el Salvador i els que vinguin darrere seu passaran a ser part d'aquest solatge vilaplanenc, tan genuïnament nostre, que tant ens agrada, i que número rere número us intentem anar transmetent.

A SALVADOR SIMÓ GOMIS (1930-2023), IN MEMORIAM

Avui volem retre homenatge a Salvador Simó Gomis, que ja va ser escollit per **Lo Pedrís** com a *Vilaplanenc de l'Any 2020*. En aquest número 95, glossarem de nou la seva figura perquè, malauradament, a finals de desembre del 23 ens va deixar.

El Salvador, més conegut com el *Sabater*, geni i figura fins a la sepultura, als voltants del 2010, va demanar que volia un funeral laic i que la seva caixa de morts fos honorada a l'edifici de l'Ajuntament. El seu desig va ser aprovat en un dels plens municipals. Aquesta forma d'acomiar-se a la seva manera va ser una de les seves últimes voluntats. I els seus fills, la Tuni i l'Alexis, van voler respectar-li. Potser va triar-ho així perquè, noranta-tres anys i quatre mesos abans,

havia arribat al món a la mateixa casa de la Vila.

El dia del seu comiat la plaça Major estava plena d'amics i coneguts per acompanyar la seva família i per dir-li adeu. Això sí, acompanyats per la música i la veu del seu idolatrat Frank Sinatra cantant que havia viscut la vida a la seva manera: *My Way*. Damunt mateix d'on hi havia la seva caixa mortuòria, en un piset de l'Ajuntament que tenien llogat els seus pares, havia nascut el Salvador, un llunyà 6 d'agost de 1930, el mateix dia que se celebrava el Sant Patró de la Mussarra.

El Salvador va ser el tercer fill del matrimoni entre Salvador Simó Agustench, natural d'Alforja i Maria Gomis Cabau. Pocs anys després naixeria al

mateix piset el Miquel, el germà petit. Abans, a cal Pistol, havien nascut la Irene i la Mercè, les germanes grans. El seu pare, que va ser alcalde de Vilaplana, va haver de marxar a França perquè se li havia complicat la situació. Molts anys després, a finals dels 70, a principis de la democràcia espanyola, quan hi havia l'Agustí Ferré Obiols d'alcalde, el Salvador va entrar al consistori com a regidor i representant electe del PSUC, junt

VILAPLANA

El Pep Serres i el Salvador Sabater.

amb el seu amic i company de partit, Anton Sánchez.

El Sabater, des de molt jovenet, com molts nois d'aquella generació de guerra civil i postguerra, va haver de començar a treballar de valent. L'oncle Carles va apadrinar-lo i així va ser com va començar l'ofici de pastor quan era un nen. Solia dir que havia sigut un home de molts oficis i de pocs beneficis. Però una de les feines que més li agradava i on se sentia més lliure va ser la de pagès. Quan parlava de la terra, la pagesia, els arbres, els ratabocs, colitxos, sibocs, moixons, pedres, tolls i fonts, se li il·luminaven aquells ulls petitons de nen entremaliat que sempre li reien. Mai es cansava de parlar-ne amb estima i devoció.

Amb el seu bon amic Jordi, van començar a fer jornals per Cal Xacó i junts van comprar una mula per portar feixos de llenya a Reus. També va treballar de jornalier al mas de Vallverdú, amb una colla de pagesos d'aquí. Amb el Pitxi, d'adolescents, volien deixar aquella feina dura i mal pagada. Tots dos

van decidir marxar de casa perquè tenien en la fal·lera de muntar una carnisseria a Vilafranca. Però aquella quimera no va tirar endavant perquè el company de fatigues, només començar l'aventura, abans d'arribar a Reus, es va fer enre per perquè ja li roncaven els budells de gana.

Anys més tard va fer cambrer al Negresco de Reus i quan podia també anava a ajudar al cafè de Cal Ritu. De més gran, a principis dels 60, va aprendre l'ofici de pintor i es va establir pel seu compte. Alguns recordareu la gràcia que tenia per cantar i xiular mentre feia anar la brotxa de campir o empaperava amb flors o figures psicodèliques aquelles parets boterudes i esclofollades de calç que hi havia en moltes cases.

Quan va obrir la Bodega del Bon Vi, qui no recorda les bones estones que ens feia passar. Com rèiem amb qualsevol acudit o facècia que explicava! Era com agafar un glop d'aire fresc i d'alegria quan t'emboties entre aquelles quatre parets del reservat o t'asseies als tamborets que hi havia sota d'aquella barra

de fusta gruixuda on podies demanar una tapa dels pops boníssims que feia la Margarida, la seva muller. Alguns potser no el va veure jugar a futbol, però deien que era un dels extrems esquerres més ràpids i escorredissos del Vilaplana. Deia que quan agafava la pilota, tot el públic cridava: "Cuidado, l'extrem! Cuidado, l'extrem!".

Explicava, a l'entrevista que li va fer el Jordi Mariné a *Lo Pedris* núm. 6, del desembre de 2001, que com a viticultor se sentia orgullós d'haver conservat els ceps del seu sogre Sacaries. Va fer vi durant molts anys amb varietats de ceps tipus garnatxa negra, garnatxa blanca, carinyena, macabeu i picapoll. Cada any feia un centenar d'ampolles i li agradava regalar-les als amics. I la seva collita d'ampolles l'etiquetava amb el nom de *Terra Santa*.

El Salvador sempre tenia una salutació cordial per tothom, un comentari amable, alegre, divertit o de vegades també punyent i crític en contra de les injustícies del món. Qui no recorda el seu quadre de l'Última Cena, amb Jesús i els dotze apòstols. Qui pot oblidar quan sortia a ballar a la Festa Major a la sala de cal Ritu, on sempre era el primer a encetar el ball o la gresca que suscitava quan pujava a l'escenari cantant en aquell anglès tan peculiar que feia goig d'escollar. Segurament perquè ballava i cantava tal com li sortia del cor i perquè tenia agilitat, bona oïda i un do per la música.

Moltes gràcies, Salvador, per les bones estones que ens vas fer passar i per aquella alegria de viure i el bon humor tan teu, que van fer de Vilaplana un lloc molt més alegre i acollidor. Et trobarem a faltar, benvolgut camarada Sabater.

■ ■ ■

Manifest de l'Associació “La Vall Sostenible” en suport a la pagesia i ramaderia

L'Associació La Vall Sostenible, volem manifestar el nostre ferm suport a la pagesia i ramaderia en el context de les protestes que tindran lloc aquestes setmanes.

Considerem que la pagesia i la ramaderia locals juguen un paper crucial en la preservació del medi ambient, la sostenibilitat del territori i la dinamització de l'economia rural. Els pagesos i ramaders són guardians del nostre paisatge, custodis de la biodiversitat i productors d'aliments frescos, saludables i de proximitat i garants de la sobirania alimentària.

Denunciem la situació crítica que pateix el sector agrari a causa de factors com:

- Els baixos preus dels productes agraris, que no cobreixen els costos de producció i condemnen a la pagesia a la precarietat.
- L'augment dels costos de l'energia, que dificulta la viabilitat de les explotacions agràries.
- La falta de relleu generacional, ja que els joves no troben en el sector agrari un futur viable.
- La proliferació de polítiques agràries que afavoreixen els grans productors i l'agricultura industrial, en detriment de la pagesia familiar i sostenible.
- L'amenaça constant de l'especulació amb el territori per a la instal·lació de grans projectes d'energies renovables, que posen en risc la pagesia tradicional i la sobirania alimentària.
- L'excés de burocràcia a la qual les administracions sotmeten a les explotacions agràries.

Per tot això, exigim a les administracions públiques que prenguin mesures urgents per garantir la viabilitat del sector agrari, com ara:

- Promoure un model d'agricultura sostenible que respecti el medi ambient, fomenti la biodiversitat i protegeixi el territori de l'especulació.
- Apostar per la pagesia familiar i professional com a garantia d'una producció d'aliments de qualitat i proximitat.
- Facilitar l'accés a la terra per a les noves generacions de pagesos i ramaders.
- Posar en valor la pagesia i la ramaderia com a elements essencials per a la preservació del nostre patrimoni cultural i natural.

A més, fem una crida a la ciutadania a consumir productes locals i de proximitat per donar suport a la pagesia i ramaderia. Apostar per una alimentació sostenible i de temporada és una manera de contribuir a la protecció del medi ambient, la salut dels ecosistemes i la construcció d'un futur més just i resilient.

Recordem que la pagesia ha estat present al nostre territori des de fa segles, modelant el paisatge i contribuint a la construcció de la nostra identitat cultural.

La seva lluita és la lluita per la defensa del territori, la cultura i la sobirania alimentària.

La Vall Sostenible.

Maspujols, l'Aleixar i Vilaplana, 5 de febrer de 2024

■ ■ ■

EN
TR
E
A
U
T
O

CARBURANTS VILAPLANA

DISTRIBUCIÓ A DOMICILI DE GASOILS

Comandes: ☎ 977 328 417

Tot tipus d'articles pel seu vehicle - Obert 24 h

MÚSICA

PER A GENT EXQUISIDA

Anem de viatge a qualsevol lloc amb Iggy Pop i David Bowie

Us expliquem alguns detalls de la cançó 'The Passenger'

■ *Marià Arbonés*

Aquest cap de setmana dubtava entre parlar-vos de la versió de Siouxsie and the Banshees de "The Passenger" o bé cenyir-me a la cançó original d'Iggy Pop. Confesso que m'encanta com el grup britànic interpreta aquest tema icònic del "padrí del punk", però aquesta no n'és l'única versió recomanable, ja que molts altres artistes també la interpreten amb força traça. Dit això, doncs, finalment opto per l'original, de la qual us explicaré alguns detalls.

A finals de la dècada dels setanta, Iggy Pop —nom artístic de James Newell Osterberg, Jr.— passava un mal moment: s'havia separat de The Stooges i tenia addicció a les drogues. Ajudat pel seu amic David Bowie i establert a França i Alemanya, Iggy Pop va aconseguir recuperar-se i va compondre en sis mesos els seus dos primers discos com a solista: *The Idiot* i *Lust for Life*. És en aquest segon disc on s'inclou "The Passenger". També es va publicar com a cara B en el senzill del tema "Success" i, ves per on, tardaria a convertir-se en èxit.

L'àlbum *Lust for Life* es va enregistrar en vuit dies a Berlín, amb la producció i l'assessorament de Bowie, que també va participar en els cors i en el piano que sonen a "The Passenger", al costat dels guitarristes Ricky Gardiner —autor de la música— i Carlos Alomar.

La secció rítmica la formen el baixista Tony Fox Sales i el bateria Hunt Sales. Curiosament, en el moment de gravar el disc, Pop i Bowie van preguntar a Gardiner si disposava d'alguna música per afegir en el disc. L'escocès, sorprès perquè no s'ho esperava, va oferir-los uns riffs de guitarra que havia compost.

Iggy Pop va escriure la lletra de "The Passenger" mentre viatjava en el metro S-Bahn de Berlín. Pel que sembla, està inspirada en un poema de Jim Morrison i, especialment, en els viatges que havia fet en cotxe amb Bowie pels Estats Units i Europa.

Malgrat que és una de les cançons més importants de la carrera d'Iggy Pop, no va tenir un videoclip oficial fins a l'any 2020, quan va decidir fer el que us presento. Dirigit per Simon Taylor, el vídeo és una compilació de fotos en blanc i negre del fotògraf Paul McAlpine que es fonen en el trajecte d'una autopista, com si fos el recorregut de la vida de l'autor. Acompanyem-lo en el viatge.

<https://www.youtube.com/watch?v=-fWw7FE9tTo>

■ ■ ■

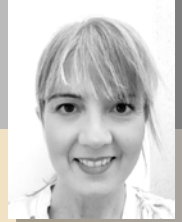
VALFRES Pinturas
pinturas y papeles pintados

SISTEMA MULTICOLOR
Más de 5.000 colores
al instante

977 31 71 54
Av. de Falset, 171 (ctra. de Alcolea)
43206 **REUS** (Tarragona)

Mercat de Nadal 2023

Mireia Paixà Pavón

Regidora de Festes

El Mercadet o paradetes de Nadal, era habitual a Vilaplana. Enguany s'ha tornat a impulsar, amb un format diferent.

Sota els tendals amb il·luminació, s'hi van poder trobar vuit paradetes: roba, jocs de fusta, joguines, elements decoratius naturals, dibuixos, formatges artesans i xocolata desfeta.

Moltes gràcies a tothom (paradistes, associacions, col·laboradors, visitants...) per participar en el Mercat de Nadal de Vilaplana!

→→→→

La Marató de 2023

(17 / 12 / 2023) Bingo:	2.384'88 €
(24 / 12 / 2023) Per Nadal, recitem, cantem:	17'00 €
(29 / 12 / 2023) Concert Cor Ciutat de Reus:	158'00 €
	2.559'88 €

■ *Josep Bigorra
Llaunadó*

Alcalde

Vilaplana assoleix aquest primer trimestre de 2024 el consum més baix d'aigua dels últims 15 mesos

La mitjana diària d'aigua servida des de l'ETAP s'ha situat aquest primer trimestre del 2024 en uns 47,5 m³/dia, la dada més baixa dels últims quinze mesos.

Després del treball ingent realitzat per localitzar i reparar fuites d'aigua durant el mes d'agost i setembre de 2023, els últims quatre mesos de l'any ja es van assolir unes xifres d'aigua servida des de l'ETAP molt inferiors als mesos anteriors, situant-se en una mitjana de 53,96 m³/diaris per aquest període. El rendiment de la xarxa és superior al 90%, molt per sobre de la mitjana catalana que se situa en el 78,5%.

Des de l'Ajuntament fem una crida a continuar reduint el consum d'aigua i a fer-ne el millor ús possible, ja que la situació de sequera és excepcional. Actualment, es disposa d'un 25% de la capacitat total d'emmagatzematge d'aigua del municipi i les captacions actuals (pous i mina) no cobreixen el consum diari, fet que no suposa un problema en un termini immediat, però sí que ho podria ser de cara a l'estiu, si no es reverteix la situació de sequera.

Recerca de finançament per a executar noves inversions

L'Ajuntament va sol·licitar al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural el mes d'octubre de l'any passat una subvenció de 23.655 € per a la millora de l'eficiència de la xarxa d'abastament d'aigua de Vilaplana en el marc de les subvencions a ens locals de Catalunya per al desenvolupament d'actuacions de mitigació i d'adaptació al canvi climàtic per als anys 2023 i 2024.

A finals de gener, es va sol·licitar una nova subvenció al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya per import de 103.509,56 € per a l'execució de noves captacions d'aigües subterrànies.

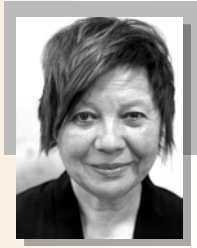
A més a més, el municipi de Vilaplana serà un dels municipis beneficiaris del "Projecte de millora de l'eficiència del cycle urbà de l'aigua mitjançant la digitalització" de la Diputació de Tarragona per fer encara més eficient el cycle integral de l'aigua.

Campanya per a l'estalvi i la reutilització d'aigua

L'Ajuntament ha iniciat aquest mes de març, coincidint amb el Dia Mundial de l'Aigua, una campanya amb l'objectiu de reaprofitar un mínim de 10 litres diaris a cada casa, que suposarien un total de 3.000 litres al dia. Per fer-ho, s'han repartit cubells per aprofitar l'aigua de la dutxa. Conjuntament amb la campanya, s'ha distribuït un airejador i una carta informativa amb els consums de cada casa.

A més, l'Ajuntament facilitarà per WhatsApp (977 815 012) els consums d'aigua per períodes o franges concretes a aquells ciutadans que ho sol·licitin.

Magda Montlleó Llauredó,

Regidora d'Igualtat

Celebració del 8M del 2024, a Vilaplana

Divendres, dia 8 de març, Dia Internacional de la Dona.

A la plaça de la Vila, a les 8 del vespre, ens hem aplegat per a celebrar el Dia de la Dona.

Com que no tenim cap escultura, ni a la plaça ni al poble, hem envoltat una columna de l'entrada de l'Ajuntament amb el mocador lila. Per donar més rellevància al Dia de la Dona i a l'acte, hem il·luminat, de color violeta, la façana de la Casa de la Vila.

Des del dia 2 fins al dia 13 de març, a l'entrada de l'Ajuntament hi haurà l'exposició sobre la vida de la Nativitat Yarza Planas.

Després d'una breu explicació de com aniria l'acte, per part de la regidora d'Igualtat, un grup de set persones voluntàries han llegit el Manifest.

Seguidament, hem projectat l'Exposició virtual: **Dones que obren camí.**

Enguany hem considerat dues dones: *La Carme Junyent Figueras*, lingüista, i la *Nativitat Yarza Planas*, primera alcaldessa de Catalunya.

Hem finalitzat l'acte, amb l'acció grupal per part de totes les dones assistents. Cadascuna ha escrit, al seu full, la paraula que la representava com a dona:

LLIURE / FORTA / VALENTA / AUTÒNOMA / CAPAÇ / ATREVIDA / EMPÀTICA / FELIÇ

I abans de marxar, hem repartit bolígrafs de color lila a tots els assistents, com és habitual.

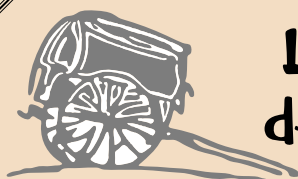

Nativitat Yarza Planas

Va néixer a Valladolid, l'any 1872 i va morir a Tolosa de Llenguadoc, l'any 1960. Tenia 87 anys.

Va ser la primera alcaldessa a Catalunya, elegida democràticament a les eleccions del gener del 1934 en la candidatura d'ERC de Bellprat.

La Nativitat Yarza Planas era filla de Manuel Yarza Lavilla i de Lorenza Planas Ramis, tots dos aragonesos. Quan tenia un parell de mesos, la família es va instal·lar a Saragossa, destinació laboral del seu pare, que treballava de sabater a l'exèrcit. L'any 1876, es van traslladar a Barcelona. La família Yarza-Planas tenien tres fills. La Nativitat era la segona.

**La Tartrana
de Cal Munter**

Confort en Allotjament Rural

Àngel Guimerà, 9 - 43380 VILAPLANA
Mòbil 687 415 898 - www.latartrana.es

Instal·lacions JF

- Electricitat, Gas, Aigua.
- Calefacció i Aire condicionat.
- Aprofitament d'aigües grises i pluvials.
- Energia solar fotovoltaica per usos agrícoles.

<http://www.usuaris.tinet.org/ijfega/inici>

Jordi Fernández Llorens
instaljf@tinnet.cat
Tel. 620 272 212

Tot i estar establerta completament a Catalunya, passà alguns períodes a l'Aragó.

Els anys 1904 1905 cursà estudis de mestra a l'Escola Normal d'Osca.

L'any 1906 començà a exercir de mestra interina a Catalunya. Va treballar a pobles de diverses comarques: a l'Anoia, a l'Alt Penedès, al Berguedà, a Osona, a la Terra Alta i al Maresme.

Del 1920 al 1929 va fer de mestra a pobles d'Osca.

Finalment, el juny de 1929 va ser nomenada mestra en propietat de l'escola de Bellprat, a l'Anoia, i a l'estiu del 1934 es traslladà a la plaça de mestra a la Poble de Claramunt, localitat on va residir fins a l'inici de la Guerra civil.

La Nativitat Yarza va ser una mestra molt innovadora. Promovia la convivència a l'aula entre nois i noies i els agrupava per nivells d'aprenentatge i no per edats. Defensava una educació laica, sense dogmes ni moral religiosa.

La Nativitat estava fermament compromesa amb el feminisme, tant en l'àmbit educatiu com en el social i polític.

Després del període de la Dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) marcat per una política conservadora, repressiva, centralista, que prohibia els partits polítics i deixava les dones sense drets, l'any 1931 es va instaurar la Segona República, amb una política molt progressista. El Govern va decretar la llibertat de culte i l'ensenyament religiós voluntari. Es va aprovar el divorci, el

matrimoni civil i el sufragi femení.

L'any 1931, la Nativitat va participar en la constitució de l'Associació Femenina Republicana Victoria Kent, a Barcelona, que tenia per objectiu dotar a la població femenina d'una consciència ciutadana.

L'any 1934, la Nativitat es va presentar, encapçalant la llista d'Esquerra Republicana de Catalunya de Bellprat, a les eleccions del 14 de gener. Va sortir elegida alcaldessa per pocs vots de diferència amb la Lliga Regionalista. Va ser la Primera alcaldessa electa de Catalunya.

Aquest fet la va fer participar en esdeveniments polítics de primer ordre, com la recepció que va fer el president de la Generalitat, Lluís Companys, el 12 de febrer i l'assistència a la Diada dels Ajuntaments d'Esquerra Republicana, que, fent un homenatge a Francesc Macià, es va celebrar a Barcelona l'11 de març i va estar presidit per Lluís Companys i l'alcalde de Barcelona, Carles Pi i Sunyer.

Després dels fets d'octubre de 1934 l'activitat política pràcticament s'atura durant el bienni negre. Coincideix amb el seu trasllat de la plaça de mestra a la Poble de Claramunt l'estiu del 1934, quan fou substituïda com a alcaldessa per Josep Solé i Solé per disposició de l'autoritat militar.

Durant la guerra civil, tot i tenir 63 anys, es va allistar a la columna del Barrio que va sortir de Barcelona el 24 d'agost i es va traslladar al front d'Aragó,

a la zona de Tardienta i voltants d'Osca, on va fer tasques de proveïments per a les trinxeres. L'estada al front es va acabar quan les columnes de milicians es van militaritzar i integrar l'Exèrcit Popular de la República.

Llavors, Yarza es traslladà a Barcelona per a integrar-se com a mestre del Consell de l'Escola Nova Unificada. Nativitat Yarza va estar destinada a un col·legi a la part alta del carrer de Balma de Barcelona, on residia, fins a acabar la guerra.

Un cop completada l'ocupació franquista de Catalunya, Yarza es va exiliar a França on va sobreviure com a planxadora i gràcies a un ajut de l'Spanish Refugee Aid.

El 21 d'octubre de 1940, la Comissió Depuradora de Magisterio la va donar de baixa com a mestra.

Va morir a l'Hospital Grave de Tolosa de Llenguadoc, l'any 1960, després d'una caiguda.

Nativitat Yarza se sentí i actuà sempre com una persona de convenciment republicà i laic, a partir dels principis d'igualtat, justícia i llibertat. Destacà per combatre les desigualtats i per la seva defensa del lliure pensament i de les causes justes.

La Nativitat Yarza Planas va ser una dona republicana, lliberal, valenta, que li va tocar viure en un moment històric molt convuls.

Maria Carme Junyent i Figueras

Va néixer a Masquefa, l'any 1955 i ha mort l'any 2023. Tenia 68 anys.

La Carme Junyent ha estat una lingüista molt reconeguda.

Va estudiar filologia a la Universitat de Barcelona. Després va completar la seva formació a Alemanya, a la Universitat de Marburg i a la Universitat de Colònia, i més tard als Estats Units, a la Universitat de Califòrnia.

Es va doctorar a la Universitat de Barcelona amb la tesi *La classificació de les llengües d'Àfrica: el bantu i una hipòtesi (més) sobre la seva expansió*.

Fou professora de lingüística a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona, on va dur a terme la recerca en l'àmbit de les llengües amenaçades, l'antropologia lingüística i les llengües de la immigració a Catalunya. Fou la directora del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA) i autora d'una àmplia obra sobre la situació de les llengües del món i la diversitat lingüística.

L'any 1992 va participar en la fundació del Grup d'Estudi de Llengües Amenaçades (GELA) per al coneixement i estudi de la diversitat lingüística i també en va ser la directora. És l'autora d'una àmplia obra sobre la situació de les llengües del món i la diversitat lingüística. Va formar part del comitè d'experts consultats per a la redacció de la Declaració universal dels drets lingüístics (1996) i va ser membre del Comitè Científic Internacional de *Linguamón – Casa de les Llengües*.

Va dirigir la realització de l'inventari de les llengües que es parlen a Catalunya, que actualment ja supera les tres-centes. Va comissariar les exposicions «Les llengües a Catalunya» i «Les llengües dels catalans» per donar-les a conèixer. També va intervenir en diferents debats, com ara la gestió de les llengües en una possible Catalunya independent, on va defensar que no hi hauria d'haver llengües oficials atès que, segons ella, a les llengües dominants l'oficialitat no els cal i a les subordinades no els serveix de res.

El 2010 va organitzar la jornada «Visibilitzar o marcar: repensar el gènere en la llengua catalana», de la qual es van publicar les actes el 2013. A partir d'aquesta jornada es va consensuar un document que té com a punt clau el reconeixement del gènere no marcat o masculí com a inclusiu del marcat o femení i garanteix que cap organisme pot obligar a escriure documents amb formes desdobladades (nens i nenes, catalans i catalanes, etc.). Posteriorment, va publicar alguns articles divulgatius sobre la qüestió.

Patia prosopagnòsia, un trastorn

que impedeix de reconèixer les cares de persones conegudes. Va morir el setembre de 2023 d'un càncer de pàncrees.

En el seu últim article, publicat pòstumament, parla del dret de morir en català i de la importància de poder-se expressar en la llengua pròpia en el tram final de la vida.

Fa un parell de dies, a VilaWeb van publicar la següent notícia:

El dilluns, dia 18 de març de 2024, a les set del vespre, a la llibreria Ona de Barcelona es va presentar el nou llibre: **Deu lliçons per salvar el català**, editat per La Campana, que recull trenta-sis articles i quatre entrevistes de la Carme Junyent, publicats a **VilaWeb** durant deu anys (2013-2023).

El llibre és dividit en deu apartats:

- “El català, llengua de convivència”
- “El multilingüisme supera el parany del bilingüisme”
- “Llengües amenaçades, ments colonitzades”
- “Contra les polítiques lingüístiques”
- “El fracàs de la immersió”
- “Lingüistes i filòlegs”
- “Llengua inclusiva?”
- “Mites, tòpics i prejudicis”
- “Els joves tenen la clau”
- “Encara hi som a temps”

La Carme Junyent, fruit dels seus estudis de les llengües, va publicar molts llibres i va rebre molts premis, entre ells, la Creu de Sant Jordi l'any 2019 «per la seva llarga trajectòria en l'estudi i la defensa de la diversitat lingüística a Catalunya i al món».

Gràcies, Carme, per la gran feina que has fet.

Dones rurals Dones del Camp de Tarragona

El dia 15 d'octubre de 2023, al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí, es fa fer la presentació del llibre "Dones rurals. Dones del Camp de Tarragona", amb l'assistència de l'Honorable Consellera del Departament d'Igualtat i Feminismes, Tània Verge i Mestre i la Presidenta de l'Institut Català de les Dones, Meritxell Benedí i Altés.

L'Institut Català de les Dones ha

dut a terme el projecte "Dones rurals", amb la pretensió de donar visibilitat i reconèixer les aportacions que han fet les dones a la societat i reivindicar el paper de les dones rurals a les diferents demarcacions.

El projecte es construeix gràcies a la col·laboració dels ajuntaments, consells comarcals, museus i entitats de dones. Aquestes entitats s'han encarregat de la recerca i documentació de la vida de les dones. També cal agrair la col·laboració de familiar i amigats de les dones que han facilitat fotos i documents biogràfics. Aquest projecte ha donat visibilitat a una setantena de dones, nascudes al Camp de Tarragona.

L'Institut Català de les Dones recupera la memòria d'una setantena de dones rurals del Camp de Tarragona, nascudes abans de 1947, per reconèixer el seu pes social.

Del Baix Camp s'ha recollit la biografia de trenta-tres dones, dues de les quals són de Vilaplana, concretament, La Maria Huguet i Mestre (Maria Rufina) i la Maria Anna Vernet i Ferré.

■ ■ ■

instalart

Disseny, fabricació i muntatge de **rètols**.
Impressió digital,
vinils per a **vehicles**,
envans, mampares i
mobles d'oficina

☎ 977 76 62 89 / 619 22 66 20

📍 Pol. Ind. La Drecera C/ de l'Energia, 3
La Selva del Camp, 43470

✉ Instalart.laselva@gmail.com

🌐 www.instalart.es

📱 @instalart.laselva

Control integrat de vespa asiàtica (*Vespa velutina*) al municipi de Vilaplana

Jaume Soler Zurita

Llicenciat en Ciències Ambientals. Membre del Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya

plant el territori ocupat i ha començat ja a colonitzar les comarques de Tarragona des de 2019-2020. Es ben establerta en aquells municipis amb la presència de rius i rieres amb bosc de ribera. També en zones residencials amb vegetació que l'afavoreix per a la recollida de nèctar, com ara nesprers, Callistemon i altres. Els seus efectes negatius sobre el medi natural, l'apicultura i l'agricultura són coneguts. I a banda, si els nius co-

incideixen amb espais on se'n fa un ús públic, poden representar també un risc per a la seguretat ciutadana.

Per tal de reduir la presència de la vespa asiàtica a Vilaplana, es va proposar un control integral, que s'inicia a la primavera amb la captura selectiva de reines fundadores, i prossegueix amb l'eliminació de nius embrionaris, primaris i secundaris, un cop avança la temporada fins a la tardor i inicis d'hivern.

Objectius

L'objectiu del conjunt d'actuacions proposades ha estat el de poder controlar la presència de vespa asiàtica al medi natural. S'ha reduït al mínim la seva densitat a la natura, per tal que hi hagi com menys reines fundadores, possible. Un menor nombre de reines fundadores implica també una menor densitat de l'espècie, amb diversos beneficis socials i ambientals:

- Menys efectes de l'espècie sobre l'apicultura, ja que l'abella de la mel és diana de la vespa asiàtica i una de les seves preses preferides.

Detall de l'anvers i revers d'una vespa asiàtica.

Daurica Serveis
Ambientals i
Biodiversitat

Tel. 658 194 542

jaume@daurica.com / www.daurica.com

Introducció i antecedents

La vespa asiàtica (*Vespa velutina*) és una espècie exòtica invasora que va entrar a Europa pel port de Bordeus (França), arribada accidentalment en un contenidor de vaixell, i avança amb èxit cap al sud. A Catalunya continua eixam-

- Menor efecte sobre les poblacions de pol·linitzadors salvatges (abelles i vespes autòctones) sobre els que també depreda.
- Reduir també les possibilitats que apareguin nius a l'àmbit urbà, en cases o espais verds, on de manera fortuïta puguin representar un perill per a la ciutadania.
- I finalment, minimitzar també els efectes que la vespa provoca sobre els conreus de fruita dolça i vinya.

Àrea de treball

L'àmbit dels treballs realitzats ha estat el terme municipal de Vilaplana. D'aquesta manera, les trampes s'han repartit per tota la seva superfície, prioritzant aquells que per les seves característiques afavoreixen la presència de la vespa asiàtica.

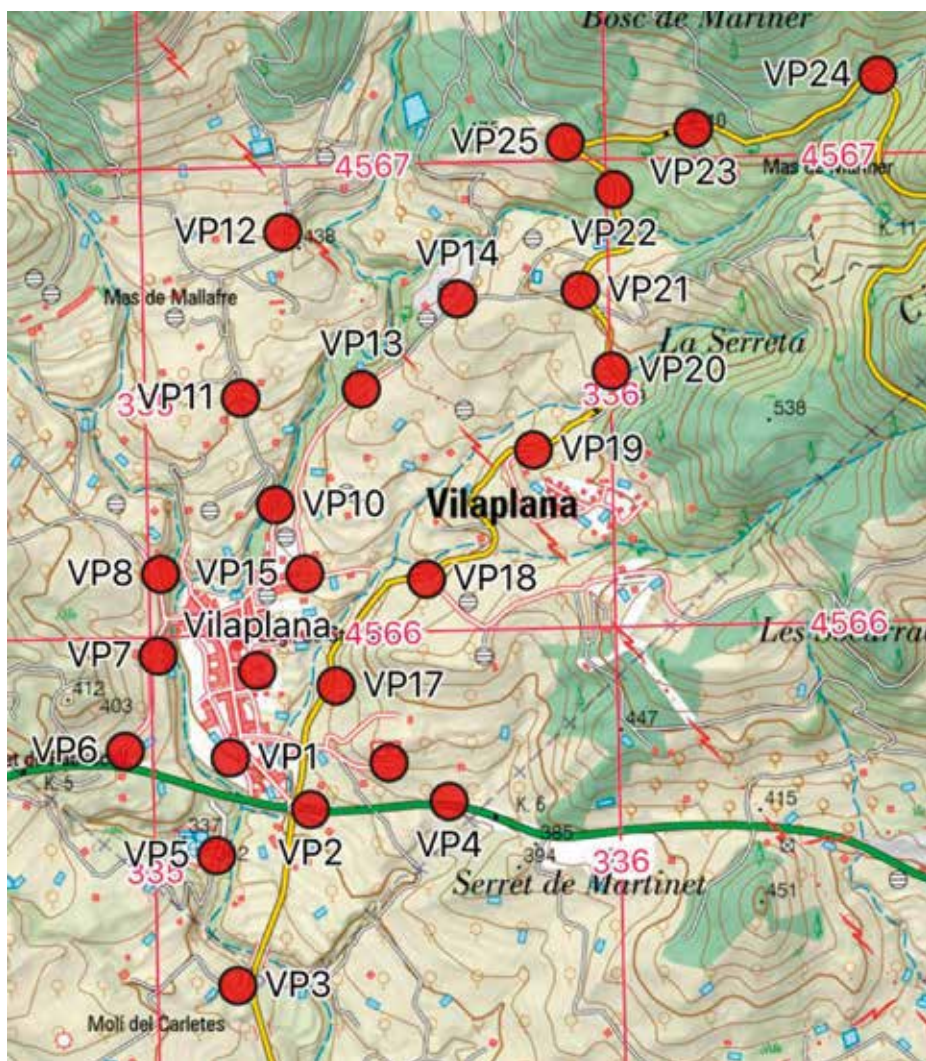
Metodologia

Captura de reines

El trameig de reines ha consistit en la captura selectiva emprant trampes

Trampa de captura instal·lada en un arbre.

Nombre de reines capturades en cada trampa al llarg de la campanya.

MEDI AMBIENT

amb un líquid atraient. Aquest producte conté repel·lents que eviten l'entrada d'altres insectes, com ara els pol·linitzadors (abelles, papallones, etc.). En canvi, atrau de manera selectiva les vespes. El disseny de la trampa també la fa selectiva, ja que els forats d'entrada permeten l'accés a la vespa asiàtica, però no a insectes o altres animals més grans. S'han instal·lat 25 trampes al municipi, disposades en una equidistància aproximada de 400 metres. Les trampes van estar en funcionament entre abril i juny, període durant el qual s'ha renovat l'atraient i s'ha dut a terme el comptatge de reines.

Les trampes es van instal·lar subjectades amb un ganxo i penjades en altura a les branques dels arbres emprant perxes especials, amb l'objectiu que la ciutadania les toqui o puguin patir bretolades. Tanmateix, les trampes estaven degudament etiquetades amb el logotip de l'Ajuntament de Vilaplana.

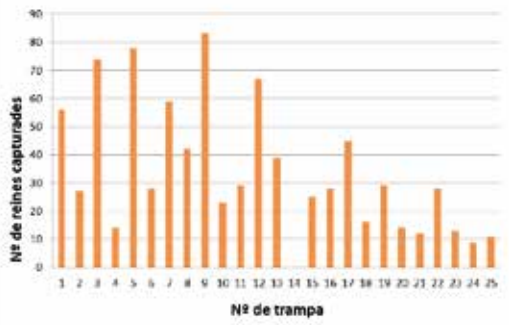
Divulgació ciutadana

A banda de les actuacions descrites anteriorment per al control de la vespa asiàtica, en data 13 d'abril de 2023 es va dur a terme una xerrada divulgativa oberta a la població de Vilaplana, per tal de comunicar a la ciutadania sobre aquesta nova problemàtica. En aquesta xerrada, es va informar de com identificar l'espècie respecte d'altres que poden prestar confusió, i a més es va poder conèixer com són els nius, on solen fer-los i què cal fer quan se'n detecta un. També es va donar informació sobre com evitar riscos i què fer en cas d'experimentar accidentalment un atac.

Resultats de la campanya

Nombre de reines capturades

La campanya de captura de reines es va desenvolupar entre el 17 d'abril i finals del mes de juny de 2023. Es van capturar un total de 849 reines de vespa asiàtica per un total de 25 trampes instal·lades. Cal tenir en compte que el

Nombre de reines capturades en cada trampa al llarg de la campanya.

nombre de reines ha estat variable segons la zona i trampa. Per exemple, n'hi ha algunes que superen la vuitantena d'exemplars capturats al llarg de la campanya, mentre que d'altres no arriben a la desena. Fins i tot, en el cas de la trampa núm. 14, no es va arribar a poder recollir i comptabilitzar cap exemplar perquè quan es revisava estava caiguda o desapareguda, probablement degut al vent.

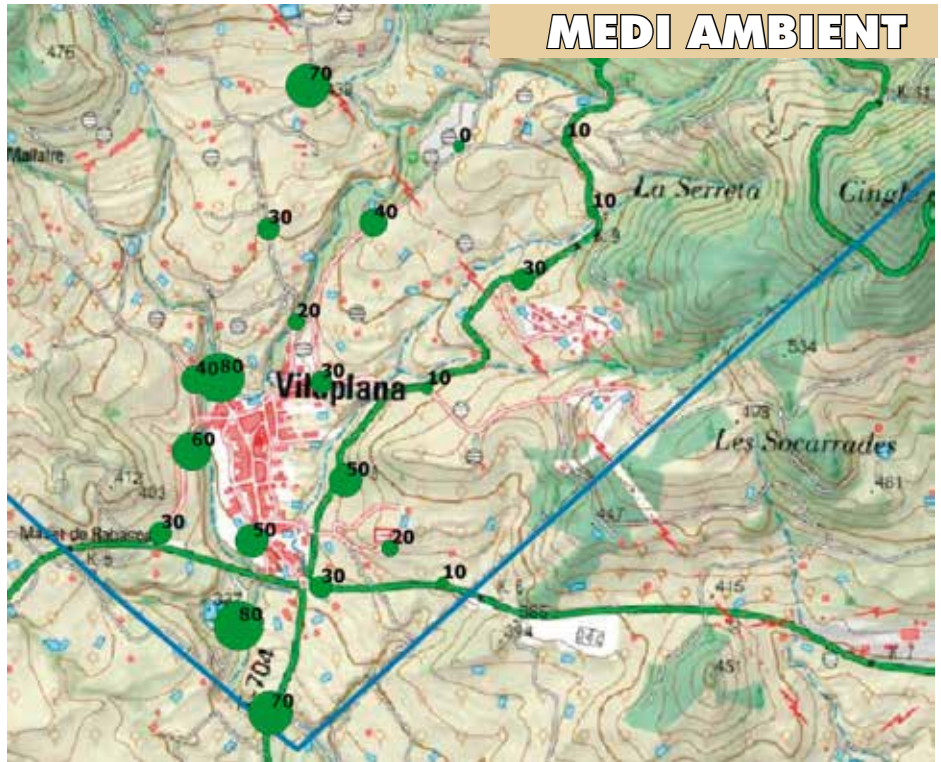

Revisió d'una trampa de captura.

Distribució de captures al terme

El nombre de captures de cada trampa ha estat cartografiat per tal de poder analitzar si existeixen zones on aquestes es concentren, o per contra, conèixer si hi ha sectors amb menor densitat de vespa.

Així, per a una millor anàlisi espacial de les captures s'ha arrodonit el nombre total de captures de cada trampa al seu múltiple de 10 més proper (Figura 6). S'observa com la zona propera al nucli urbà, i sobre tot les trampes que es troben seguint cursos fluvials (com és el cas de la riera de la Mussara o el riu de les Tosques) tenen un nombre molt més elevat de captures que no pas la resta. Per exemple, les trampes que segueixen la carretera de la Mussara, en el

Distribució del volum de captures per zones.

sector NE de l'àrea de treball rarament superen les 10 captures, mentre que hi ha diverses trampes a tocar del riu de les Tosques i en la seva confluència amb la riera de la Mussara oscil·len les 70-80 captures cadascuna.

És conegut que les reines fundadores de vespa asiàtica necessiten trobar llocs arrecerats per a construir els seus nius embrionaris. D'aquesta manera, la presència d'edificacions del nucli urbà, o bé de talussos, forats en troncs de grans arbres i altres cavitats les poden afavorir. D'altra banda, també necessiten trobar cel·lulosa per a construir els seus vespers, i prop de rius i rieres troben fusta morta d'arbres de creixement més ràpid i fusta més tova, com ara pollancres, àlbers i salzes que les afavoreixen.

Conclusions

S'han capturat un total de 849 reines, que representa un nombre força elevat tenint en compte la superfície de treball.

Com s'ha comentat anteriorment, tant el nucli urbà com els espais fluvials (riu de les Tosques i Riera de la Mussara en el seu tram baix) han registrat els nombres més elevats de captures.

L'elevat nombre de captures sumat a la poca presència de la vespa asiàtica durant la temporada 2023, on no hi ha hagut avisos de nius, apunten al fet que la mesura executada ha tingut una elevada efectivitat per al control ambiental de l'espècie.

Solució

WORLDLE quilòmetre 0

	1-Terme Municipal	2 - Nombre d'habitants	3 - Altitud	4 - Escut
VILAPLANA	3	d 557	j 366 m	r
L'ALEIXAR	1	c 947	l 262 m	m
MASPUJOLS	5	f 857	h 214 m	o
ALFORJA	4	a 1.944	i 374 m	q
LA FEBRÓ	6	e 38	g 754 m	n
L'ALBIOL	2	b 539	k 823 m	p

La meva experiència amb la vespa asiàtica

■ *Hilari Juanpere Aixalà*

Vaig començar a veure vespes asiàtiques (velutina) l'estiu de l'any 2020, principalment als fruiters i a les arnes amb abelles.

Parlant amb altra gent i mirant la manera de fer trampes, vaig provar alguns sistemes per atrapar-les els anys 2021 i 2022, però els resultats no eren prou satisfactoris en comparació al nombre de vespes que veia que atacaven les arnes. Les trampes les col·locava al costat de les arnes, però molt poques vespes triaven el contingut de la trampa i en vaig matar més fent guàrdia al costat del rusc amb un objecte pla (tipus pala de matar mosques, però més gran), que pas amb l'atraient que feia, segons explicaven alguns apicultors a Internet.

L'any 2022, i buscant quin podia ser el contingut de les trampes vaig trobar una fórmula que és la que millor resultat em va donar i que consisteix a barrejar aigua amb sucre i llevat fresc.

Aquest any, (2022) la presència de les vespes a la zona del camí de les Tosques va ser molt més gran que els anys anteriors i quan vaig començar a veure que hi havia una gran quantitat de vespes als fruiters hi vaig posar les trampes amb la barreja que he explicat abans.

El resultat dels mesos de juliol, agost i setembre va ser de 3.000 vespes atrapades a les trampes, la major part als fruiters, però amb una important presència també a l'habítacle de les abelles.

Tenia dues arnes que al final de l'estiu es van morir. Si observaves les dues arnes, cada minut tombaven 2 o 3 vespes a la sortida de l'arna i, com és natural, les abelles no sortien a buscar menjar. Les vespes acabaven entrant dintre.

L'any passat (2023), gràcies a l'explicació que ens va fer el Jaume del control integrat de la vespa asiàtica (Vespa velutina) al nostre municipi, vaig veure que havia de posar les trampes tres me-

sos abans del que ho feia. El resultat va ser que vaig capturar 30 vespes abans del juliol.

A l'estiu no vaig poder fer un seguiment del resultat de les mesures preventives, ja que estava convalescent, però sí que vaig poder veure que el nombre de vespes que tombaven era molt menor al de l'any anterior.

Tot i que l'any passat vaig arrebregar un eixam d'abelles i que aquest es va morir abans de la tardor, crec que el pla de control de la vespa va ser molt positiu.

Tingui o no abelles, continuaré posant trampes per a capturar-ne, ja que en la meua zona hi ha molt pocs fruiters i totes les velutines que tomben fan cap a la fruita i en mosseguen la majoria (tot i que encara no està madura) i foraden les bosses que poso per a protegir la fruita i evitar així haver-li de fer tractaments insecticides.

■ ■ ■

TABACS

ALIMENTACIÓ

Queviures Vilaplana

667 780 154

OBERT DIUMENGES I FESTIUS (10:30 h-14:00 h)

GEL, PA, CONGELATS, POLLASTRES A L'AST, BEGUDES FRESQUES

MASOS I CASES DEL TERME DE LA MUSSARA

CAL PO

SITUACIÓ

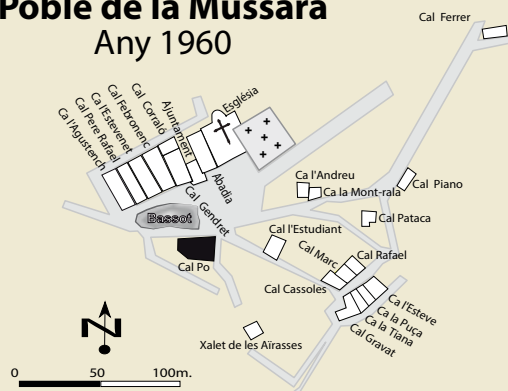
És l'única casa que queda a la part sud del bassot, a l'ombra de la punta de les Airasses. Era un gran edifici aïllat. S'entrava pel caminet del Calvari o de les Airasses

ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Com la resta de cases del poble, està totalment enrunada. Segons fotografies antigues, la casa constava de planta baixa més un pis superior. Segurament en l'última època devia estar dividida en dos habitatges, ja que en el Registre Fiscal de 1920, hi surt amb dos números de carrer diferents i amb dos propietaris, R. Amigó (2006). Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1883 quan hi morí Josep Agustench Vallverdú (Registre Civil).

Poble de la Mussara

Any 1960

PROCÉS D'ABANDÓ

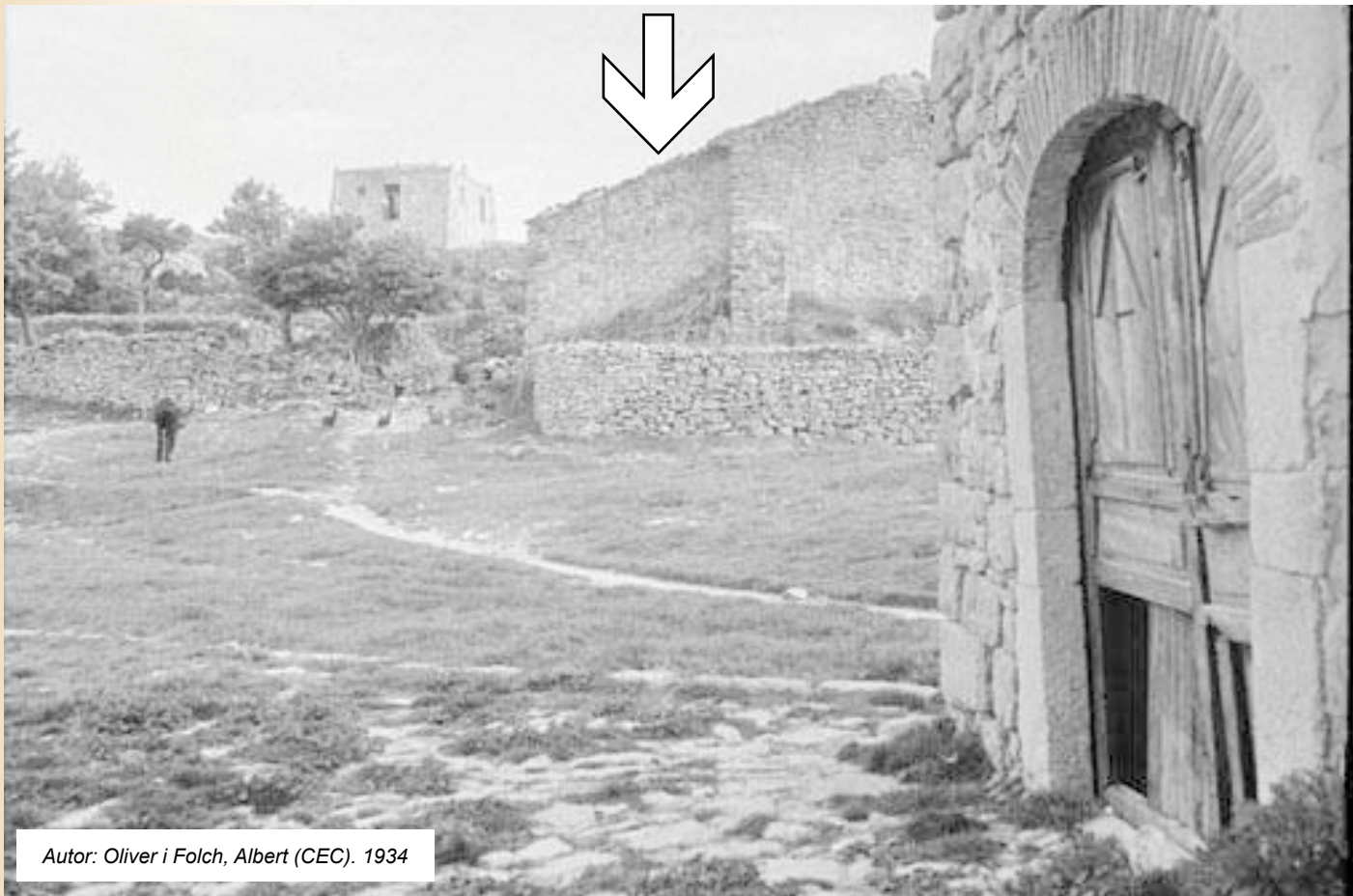
Segons A. Manent (2003), la casa quedà totalment abandonada el 1915, quan la família de Joan Juanpere Nadal (lo Voltes) marxà cap a Reus. La família estava formada per cinc membres.

La casa, el 1920, era propietat de Pere Agustench Cava-
ller i de Pere Robert Juanpere.

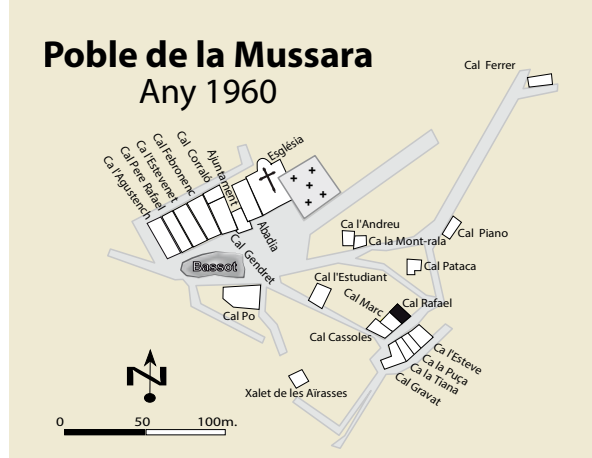
NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom de la criatura
1889	D	Rufina Agustench Masdéu
1905	H	Marcel·lí Juanpere Robert
1905	D	Adelaida Juanpere Bonet
1908	D	Adela Juanpere Robert
1912	H	Josep Juanpere Robert

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

Poble de la Mussara Any 1960

LA MUSSARA

PROCÉS D'ABANDÓ

Segons A. Manent (2003), fou abandonada l'any 1912, i els últims que l'habitaren foren la família de Salvador Juanpere Rius. Marxaren cap a Reus. La família estava formada per cinc persones.

La casa era de la seva propietat.

CAL RAFAEL

SITUACIÓ

Conformen un conjunt de cases entre mitgeres amb Cal Cassoles i Cal Marc, té paret mitgera amb aquesta última. Davant de les cases de la Promontòria.

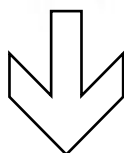
ESTAT I HISTÒRIA DE LA CASA

Com la resta de cases del poble, està totalment enrunada. Segons fotografies antigues, la casa constava de planta baixa més un pis superior. Tot i que segurament tenia molts més anys, la primera referència de la casa data de 1880 quan hi morí Maria Juanpere Rius (Registre Civil).

NAIXEMENTS

Any	Sexe	Nom de la criatura
1883	D	Marina Juanpere Cavallé
1886	H	Josep Juanpere Cavallé
1889	D	Carme Juanpere Cavallé
1893	D	Margarita Juanpere Cavallé
1896	D	Assunta Juanpere Cavallé
1899	D	Maria Juanpere Cavallé
1905	H	Salvador Juanpere Rius
1907	D	Maria Antonia Juanpere Rius
1910	H	Carles Juanpere Rius

Font. Registre Civil de la Mussara, Ajuntament de Vilaplana
Elaborat: Joan Serra Ferré (2015)

Autor: Maymó Duarte, Antoni (CEC). 1945-69

LA FRESCA

Dibuixem

LA PLUJA

Infantil 3

■ IZEL

■ GERARD

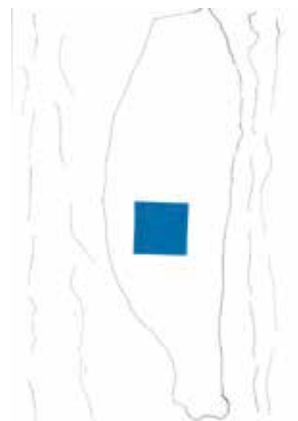

■ YOSEF

Infantil 4

■ ABRIL

■ ADRIÀ

■ ANIOL

■ ARC

■ MIQUEL

■ NOAH

■ NURA

■ OLIVER

Infantil 5

■ ABRIL

■ FALCÓ

■ JANA

1r

■ MIQUEL

■ BLAI

■ ETNA

■ LLUC

2n

■ MARTÍ

■ GUIM

■ INÉS

■ JORDÀ

■ MOHAMED

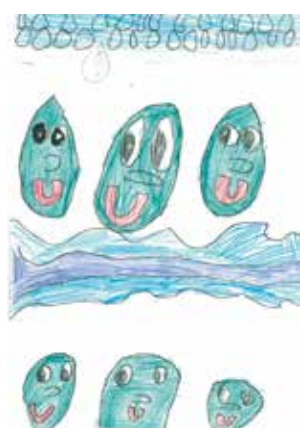
■ NUA

■ SAMUEL

■ ARLET

■ BERTA

■ BRUNA

■ MONTSANT

■ YU'A

4t

■ ADAM

■ ÀGER

■ JOFRE

■ JÚLIA

■ MAKSIM

■ ONA

■ ROC

■ TIAN

5è

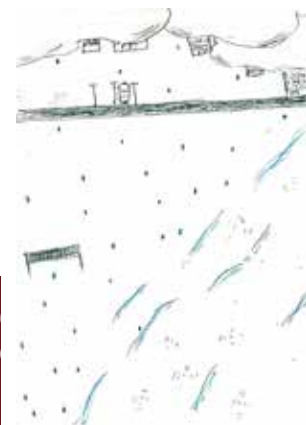
■ HOU-DA

■ PEP

■ RAI

■ EÇKWE

6è

■ IRIS

■ LAIA

■ MARC

■ SORAYA

Lidia Lafarga

Gerontòloga Social
Treballadora Social
Màster en Neuropsicologia Clínica
Docent

Quan parlem d'envelliment normal, cal considerar que aquest procés es pot donar de manera diferent a cada persona. Encara dins d'aquesta etapa es poden distingir problemàtiques diferents de la tercera edat, la quarta edat o vellesa avançada i els *oldest old* o *longeus*. Aquest darrer grup correspon a les persones majors de 90 anys que conformen les porcions més altes de la piràmide poblacional. Aquestes "edats de la vellesa" admeten formes singulars per pensar la vulnerabilitat en termes dels factors de protecció i risc. Entre aquests últims destaquem aquells que limiten la capacitat funcional, però també les pèrdues a l'entorn familiar, context ocupacional i psicosocial.

El patró clàssic d'envelliment considera la vellesa com a fase regressiva del cicle vital, assumint que les pèrdues, en el fet biològic, també es donen en el pla cognitiu. El seu fonament es troba als primers estudis de funcions intel·lectuals, en els adults grans, que analitzaven els canvis que sobrevenien amb l'avenç de l'edat mitjançant l'avaluació de les aptituds perceptives, motores i cognitives.

La multidimensionalitat i multidireccionalitat dels canvis en les edats avançades subratllen l'heterogeneïtat del procés d'envelliment. El concepte de trajectòries d'envelliment és de particular rellevància en la mesura que permet categoritzar les variacions per fer una aproximació més "objectiva" al seu estudi. Una d'aquestes trajectòries és l'envelliment satisfactori (*successful aging*) o l'envelliment òptim, que es caracteritza per la percepció del benestar subjectiu, el bon nivell de funcionament cognitiu i físic, el baix risc de patir malalties que ocasionin una discapacitat i l'alt compromís en activitats socials i productives (Rowe i Kahn, 1997, Baltes, Lindenberger i Staudinberg, 1998). En contraposició a aquesta categoria, l'envelliment patològic fa referència a aquella trajectòria caracteritzada per alts nivells de dependència i de deteriorament funcional.

Aquests modes d'envelliment expressen la variabilitat i l'heterogeneïtat derivades de les diferències en condicionants històrics, socioeconòmics, culturals i personals de l'individu. Les diferències entre aquestes maneres d'envellir es donen no només pel que fa a les habilitats cognitives, sinó que també es diferencien en aspectes com la salut i els hàbits envers aquesta, la dependència, la qualitat de vida i la

possibilitat d'una participació activa a la societat.

En aquest context s'estableixen les teories *lifespan* que consideren el desenvolupament com un procés continu de canvis guiats per influències genèticobiològiques i socioculturals. Des d'aquesta perspectiva s'observa que a cada etapa del cicle vital hi ha diferències quantitatives i qualitatives dels guanys i les pèrdues i el desenvolupament es descriu com a trajectòries de creixement i disminució. A la infantesa predominen els guanys (per exemple amb l'adquisició del llenguatge) i a la vellesa predominen les pèrdues (per exemple amb l'alentiment) a conseqüència del deteriorament corporal i del seu impacte a la salut. Aquest enfocament, sustentat en un model de creixement personal, proporciona una explicació del desenvolupament que considera la vellesa com una etapa de continuïtat evolutiva i no necessàriament de dèficit. És a dir que, si bé a mesura que avança l'edat disminueix la proporció de guanys respecte de les pèrdues i es redueixen els recursos interns i externs, el desenvolupament no s'atura a l'edat adulta sinó que pot continuar fins a edats avançades.

■ ■ ■

CALAPEIRONA
RESTAURANT

Carrer d'Àngel Guimerà, 1 - Telèfon 977 81 51 71
43380 VILAPLANA

ASSOCIACIÓ
DE JUBILATS I
PENSIONISTES
DE VILAPLANA

C. del Casal, 3

■ *Maria
Teresa
Llauradó
Anguera*

Amanida de taronja

Ingredients:

- 1 enciam
- 2 taronges al punt de madures
- Un grapat d'avellanes torrades
- Oli del bo i vinagre, o la vinagreta que us agradi a vosaltres

Preparació:

Rentem bé l'enciam i el tallem. Pelem les taronges i les fem a rodelles. Seguidament, ja només ens queda muntar el plat: posem l'enciam, les rodelles de taronja, les avellanes torrades per sobre i amanim amb oli i vinagre. Ja veureu que bona que serà.

L'esparver

Restaurant

C. de l'Era 14 - VILAPLANA

Tel. 977 815 223 - 655 834 157

www.esparver.com

f /EsparverRestaurant

Temps de primavera i potser algun dia de calor. Us faré un parell de receptes que no us portin gaire feina i que us poden anar bé per fer un menú per a qualsevol dia:

“Amanida de taronja” i “Arròs de costella de vedella”

L'amanida és un plat que serveix per protegir els nostres productors del sector primari, ja que els ingredients no tenen cap procés de transformació, excepte les avellanes que les torrem. I l'arròs és un plat que no té estació, perquè els arrossos són de tot l'any. Arròs de muntanya, saborós i amb herbes aromàtiques bàsiques de la nostra zona, que no requereix grans ingredients, però sí, paciència per a l'elaboració!

Arròs de costella de vedella

(per a 4 persones)

Ingredients:

- 2 talls de costella de vedella tallada a daus
- 1 ceba tallada a juliana
- 1 calçot (opcional) o una mica de porro
- 6 brins de safrà
- Sal, pebre, llorer i farigola
- Oli d'oli verge extra
- 3 alls picadets
- 4 tiretes de pebrot
- 1 cullerada de polpa de nyora
- 3 cullerades de tomàquet fregit
- 1 copeta de vermut
- 100 g de shiitake (aquests, eren de conserva)
- Un grapatet de pèsols (si és temporada, que siguin frescos)
- 380 g d'arròs (varietat marisma o bomba)
- De 800 a 1000 ml de brou

Preparació:

Amanim la costella, amb sal, oli, pebre, el safrà, la farigola (picadeta) i el llorer. Ho remenem ben remenat i deixem marinat, un mínim de 40'.

En una cassola fonda hi posem una mica d'oli i la costella, i l'hem de deixar enrossir, aproximadament uns 20-25', fins que quedi ben cuita i llavors la reservem.

En aquest oli, hi afegim la ceba tallada a juliana, els alls, el pebrot i saltegem fins que quedi ben ros (aproximadament 35-40'), una mica més de

farigola i fulla de llorer, salpebrem i hi afegim els bolets. Deixem 10' més i és el torn de la copeta de vermut blanc i deixem reduir. Llavors ja afegirem la nyora i el tomàquet, integrem bé i hi posem els pèsols, i altre cop la costella que hem reservat, 5' remenant perquè agafi temperatura i sabor de sofregit i és el moment de posar-hi l'arròs i el narem durant uns 3-5', fins que quedi transparent.

Llavors és el moment d'afegir-hi el brou, sempre calent (primer, només 800 ml i la resta, en funció de com vagi minvant). Fem bullir els primers 10' a foc fort i després, l'afluïxem i el deixem bullir uns 8' més. Tastem, rectifiquem de sal, si és necessari i també de brou (els 200 ml que hem guardat i sempre calent, per no trencar la cocció). Deixem 2' bullint i tanquem. Si el veiem encara una mica cru, li deixem 2', però llavors ja apaguem el foc. Hi posem una mica de romer fresc perquè deixi anar el perfum fins al moment de menjar!

Es pot servir amb una mica de maionesa d'all i julivert, perquè quedi amb un sabor encara més intens!

I recordeu que #sensepagesiano-hihacuina !!!

■ *F. Mariné Tost*

WORLDLE quilòmetre 0

Un dels jocs més populars per internet és el **WORDLE**. Va ser creat durant la pandèmia per **Josh Wardle** per entretenir la seva parella i ràpidament es va convertir en un èxit a tot el món el 2021. L'objectiu del joc és endevinar una paraula de 5 lletres en un màxim de 6 intents. Hi ha versions en molts idiomes i des del 2022 s'hi pot jugar en català amb el nom de **WordleCAT**.

A partir d'aquest joc en va sortir un de semblant, el **WORLDLE**. Cada dia s'ha de trobar no una paraula sinó el nom d'un país a partir de la silueta del seu mapa i una sèrie de pistes. Si no hi heu jugat mai, proveu-lo.

Avui a **Lo Pedrís** farem una versió de proximitat del **WORLDLE**.

1.- Sou capaços de reconèixer la forma del terme municipal de Vilaplana i d'alguns dels nostres pobles veïns?

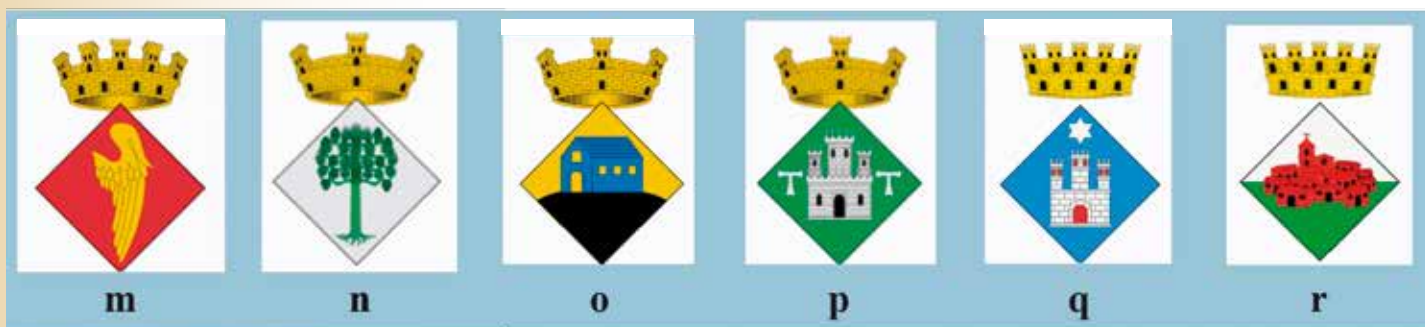
2.- Si ja ho teniu, seguirem jugant. Podeu relacionar els pobles amb els seus habitants?

a) 1944	b) 539
c) 947	d) 557
e) 38	f) 857

3.- Ara més difícil. A veure si encerteu a quants metres d'altitud sobre el nivell del mar està cada poble.

g) 754 m - h) 214 m - i) 374 m - j) 366 m - k) 823 m - l) 262 m

4.- I per acabar, sabríeu reconèixer els escuts dels sis pobles?

Podeu omplir aquest requadre amb totes les dades:

	1 - Terme Municipal	2 - Nombre d'habitants	3 - Altitud	4 - Escut
VILAPLANA				
L'ALEIXAR				
MASPUJOLS				
ALFORJA				
LA FEBRÓ				
L'ALBIOL				

AGRÍCOLA I SECCIÓ DE CRÈDIT VILAPLANA, S.C.C.L.

Els moixons del terme

Tarallol de Casquet

Tallarol (*Sylvia atricapilla*)

Foto: Josep M. Tuset

Amb el suport de la
Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Amb la col·laboració de la
Diputació Tarragona

**AJUNTAMENT
DE VILAPLANA**